

Χρονογράφημα**«Ένα 3ήμερο του Οκτώβρη, στην Αρίστη»****Σταύρου Συκιώτη***Το κυρίαρχο Φθινόπωρο*

Μας τέλειωσε κι ο Οκτώβριος μήνας. Ένα-ένα τα τυπωμένα φύλλα του ημερολογίου, που έχω στο γραφείο μου, όμοια σαν κιτρινωμένα φθινοπωρινά φύλλα, τέλειωσαν και πήραν θέση στο καλάθι... των αχρήστων. Το τελευταίο φύλλο του Οκτώβρη, που φέτος καλωσορίσαμε με καλοκαιρινή διάθεση, μας παρέδωσε στο πρώτο φύλλο του διάδοχου μήνα Νοέμβρη.

Έτσι γίνεται πάντα. Το τέλος κάθε μήνα, στον ετήσιο χρόνο μας, γίνεται η αρχή του επόμενου μήνα. Στη συνέχεια, το τέλος του ετήσιου χρόνου, αφού εξαντλούνται οι δώδεκα μήνες του, μας παραδίδει στον διάδοχο χρόνο, του ηλιακικού μας ασανσέρ, ώσπου σε κάποιο απροσδιόριστο όροφο της ζωής μας, ξεπορτίζουμε τελικά, χωρίς διαδοχή, γιατί δεν υπάρχει «νεκρανάσταση», δεν υπάρχει Άνοιξη, παρά μόνο μια γωνίτσα νεκροταφείου.

Μεγάλλοι σκέψεις, μια και το κυρίαρχο συναίσθημα στη διαδρομή του φθινοπώρου, είναι η μελαγχολία. Βασικές λειτουργίες μας, η Σκέψη και το Συναίσθημα, καταγράφουν στις σελίδες της προσωπικής μας ιστορίας, το βιογραφικό μας «μυθιστόρημα» στην επίγεια ζωή μας. Σε μια αέναη συνέχεια, δίχως τέρμα δίχως τέλος.

Ωστόσο, απρόσμενα, ο φετινός Οκτώβρης, άλλαξε συμπεριφορά. Συνδεδεμένος, παραδοσιακά, με τα πρωτοβρόχια, τους αγέρηδες και τις ψύχρες, είπε να μας ξαφνιάσει με την απρόβλεπτη καλοκαιρινή του συμπεριφορά. Έτσι, ενώ στο ξεκίνημά του, τις πρώτες του ημέρες, μας τρομοκράτησε με κάτι άγρια μπουρίνια, με κατακλυσμιαία βροχοπτώση, λες και αδειάζανε οι ουράνιες λίμνες του φθινοπώρου και του χειμώνα, ξαφνικά ηρέμησε και μας παρουσίασε ένα δεύτερο κύκλο του καλοκαιριού. Ήταν, πράγματι καλοκαίρι, όμως πιο αποδεκτό, ήρεμο, χαμογελαστό. Ο φωτεινός ήλιος θώπευε απαλά το σώμα μας, ο καταγάλανος χωρίς ίχνος σύννεφων ουρανός, γέμιζε αισιοδοξία την ψυχή μας και

η γύρω φύση, ζωγραφισμένη με ποικίλες χρωματικές πινελιές, σαγήνευε μεθυστικά τα μάτια μας.

Τα τρία αυτά στοιχεία, βοήθησαν την καθημερινότητά μας, για ένα ολόκληρο μήνα, να είναι ευχάριστη και άνετη. Κι ακόμα, επέδρασε αισιόδοξα, ψυχολογικά στην κοινωνία μας, που βαρύνεται με δυσεπίλυτα οικονομικά προβλήματα.

Έτσι, το τριήμερο του Οκτώβρη, προς το τέλος του, λόγω εορτών-πανηγύρεων και αργιών, έδωσε την ευκαιρία στον κόσμο να ... ξεφαντώσει. Άνοιξε τις εξώπορτες των σπιτιών του και... «πῆρε των ομματιών του».

Η Αρίστη, αποτέλεσε μια αψευδή εικόνα. Το ίδιο μαρτυρείται κι από τον ημερήσιο Τύπο, για κάθε Ηπειρωτική γωνιά και το Ζαγόρι. Οι άνθρωποι αισθάνθηκαν την ανάγκη να ξεπορτίσουν για να αναπνεύσουν και να ελαφρύνουν το

καταπιεστικό βάρος του άγχους, που βιώνει η χώρα μας λόγω «μνημονίων».

Η Αρίστη, κεφαλοχώρι από παλιά, στην περιοχή της κοιλάδας του Βοϊδομάτη, στο Δυτ. Ζαγόρι. Τόσο ο χώρος της, όσο και το σύνολο της κοιλάδας Βοϊδομάτη, με την ιδιόμορφη, φαντασμαγορική, γεωλογική της μορφή, την πανέμορφη ποικιλόμορφη φύση της, τους διάσπαρτους παραδοσιακούς οικισμούς με την πλούσια ιστορία και τον πολιτισμό τους, αποτελούν ισχυρό μαγνήτη για την παρουσία και την περιπλάνηση στο χώρο, των επισκεπτών τους. Έτσι, το τριήμερο αυτό (26-28/10/13) δεν πίστευαν τα μάτια μας, για την κοσμοπλημύρια που έβλεπαν. Ήταν το «έλα να δεις».

Από το γνωστό «**Σαλονάκι της αυλής μου**», στις καλοσυνάτες αυτές μέρες και την περίοπτη θέση μου, απολάμβανα

να το αδιάκοπο ανθρωπομάνι (κάποιες χιλιάδες) να διακινείται στην πλατεία του χωριού και στους δρόμους του κι ακόμα στους χώρους των ξενοδοχείων. Αντίστοιχα, ατέλειωτες οι αλυσίδες αυτοκινήτων κινούνταν στις οδικές αρτηρίες Παπίγκου, Βίκου, Κεντρικό Ζαγόρι, Κόνιτσα, Καλπάκι (επίσης πολλές χιλιάδες). Δεδομένου ότι η πλατεία της Αρίστης είναι κομβικό σημείο, για όλες αυτές τις αρτηρίες, πράγμα που ήταν υποχρεωτικό το πέρασμα κάθε αυτοκινήτου, για όποια κατεύθυνση ακολουθούσε, ήταν μοιραία η συμφόρηση και το αδιάχωρητο. Κι όταν κάποια απογευματινή στιγμή, κατευθύνθηκα προς την πλατεία, προκειμένου να έχω προσωπική εκτίμηση της κατάστασης, διαπίστωσα αυτοκίνητο της Τροχαίας και μέτρησα 5-6 τροχονόμους που έχουν πάρει θέση στις αφετηρίες των οδικών αρτηριών και κατέβαλαν προσπάθειες να αποσυμφορίσουν το απίθανο μπλοκάρισμα των αυτοκινήτων.

Ο χώρος αυτός του Δυτ. Ζαγορίου, αναπόσπαστο κομμάτι του όλου Ζαγορίου, έχει τα ξέχωρα διακριτικά του: φύση, Ιστορία, Παράδοση, Πνευματικότητα και Πολιτισμό. Ποικίλα τα σημεία που δικαιολογούν επίσκεψη και είχαν την τιμητική τους. Δηλ. χαράδρα Βίκου και χωριό, πηγές Βοϊδομάτη και η εντυπωσιακή ροή του, τις γέφυρες του στην Αρίστη και Κλειδωνιά, κι ακόμα την Μονή Σπηλιώτισσας και ο Πλατανιάς της, το τουριστικό Πάπιγκο (Μεγάλο-Μικρό) με τις μεγαλόπρεπες βουνοκορφές του, το ιστορικό Καστράκι του Αγίου Μηνά και την ενιαία άποψη του οικισμού Αρίστης, στις βόρειες υπώρειες της ιστορικής Γκραμπάλας (πόλεμος '40), του βουνού που όλα αυτά τα επισκιάζει γραφικά, με την σφαιρική κορυφή του, στη δύση του ήλιου. Σ' όλο το χώρο του Δ. Ζαγορίου έχει αναπτυχθεί δίκτυο τουριστικών επιχειρήσεων, σύγχρονα οργανωμένων με προσφορά υπηρεσιών ποιότητας. Στην Αρίστη λειτουργούν, σήμερα, έξι μεγάλα ξενοδοχεία και μικροί ξενώνες.

ΜΗΛΙΩΤΑΔΕΣ: ΠΟΡΕΙΑ ΜΕΣΑ ΣΤΟ ΧΡΟΝΟ**2^ο μέρος**

Μετά την απελευθέρωση του 1913 το Ελληνικό Κράτος αποφασίζει τη δήμευση των τσιφλικιών και τη διανομή τους στους ακτήμονες αγρότες καλλιεργητές. Έτσι στους Μηλιωτάδες εγκαθίσταται τοπογραφικό συνεργείο για την αποτύπωση των εκτάσεων και τη διανομή τους στους καλλιεργητές. Ανάμεσα στους δικαιούχους και ως τώρα ιδιοκτήτες (τσιφλικάδες), οι οποίοι πολιτογραφήθηκαν μετά από επιθυμία τους ως Έλληνες και εξαιρέθηκαν της ανταλλαγής πληθυσμών του 1926 που ακολούθησε της μικρασιατικής καταστροφής. Όλη η έκταση των 6.200 στρεμμάτων περίπου διανεμήθηκε στους δικαιούχους. Ο Πίνακας Διανομής Αγροκτήματος Μηλιωτάδων περατώθηκε το έτος 1938 και παραχωρήθηκαν οι τίτλοι ιδιοκτησίας στους δικαιούχους. Από την έκταση αυτή 2.200 στρέμματα διανεμήθηκαν και παραχωρήθηκαν ως καλλιεργήσιμη έκταση στους καλλιεργητές, 1.000 στρέμματα χαρακτηρίστηκαν ως βοσκήσιμη έκταση και παραχωρήθηκαν στην ολόκληρη των κατοίκων για βόσκηση των ζώων και την ξύλευσή τους και 3.000 στρέμματα δάσους παρέμειναν στους πρώην ιδιοκτήτες απογόνους του Καμπέρ Αγά.

Η καλλιεργήσιμη έκταση των 2.200 στρεμμάτων παραχωρήθηκε με τίτλους ιδιοκτησίας σε αγρότες καλλιεργητές κυρίως από το Δεμάτι, σε πολλούς από το Γρεβενίτι και σε λιγότερους από την Ιτέα, την Πέτρα και τη Βοβούσα. Για την έκταση των 1.000 στρεμμάτων, κυρίως χορτολιβαδικών και δασικών ιδρύθηκε Συνεταιρισμός Αποκατάστασης Ακτημόνων Καλλιεργητών (Σ.Α.Α.Κ.). Ο Συνεταιρισμός αυτός διαλύθηκε μετά τη μεταβίβαση των εκτάσεων αυτών στην Κοινότητα Δεματίου, τη δεκαετία του 1960. Η έκταση των 3.000 στρεμμάτων δάσους πουλήθηκε τη δεκαετία του 1950 από τους κατόχους του, κληρονόμους του Καμπέρ Αγά, σε 52 εξ αδιαιρέτου συνιδιοκτήτες κατοίκους, κυρίως από το Δεμάτι και αποτελεί το Συνιδιό-

(Ομιλία του Βασίλη Σπύρου, που εκφωνήθηκε κατά τις Πολιτιστικές Εκδηλώσεις του Πολιτιστικού Συλλόγου Μηλιωτάδων στις 31 Αυγούστου 2013).

κτητο Δάσος Μηλιωτάδων, που περιβάλλει το χωριό.

Το έτος 1937 ιδρύεται το Δημοτικό Σχολείο Μηλιωτάδων, το οποίο λειτουργεί αρχικά σε αίθουσα στο Χάνι Καμπέρ Αγά που πρόθυμα παραχώρησε δωρεάν ο ιδιοκτήτης του Αποστόλης Ζήσης. Το έτος 1945, με εθελοντική εργασία των κατοίκων και οικονομική ενίσχυση από την Πολιτεία χτίστηκε μεγάλο πέτρινο κτίριο με αίθουσα διδασκαλίας, αίθουσα για τη διαμονή του δασκάλου, χώρο για διανομή συσσιτίων κλπ.

Τη δεκαετία του 1960, μετά από μεγάλες προσπάθειες των κατοίκων και των τοπικών αρχών κατασκευάζεται το μεγάλο αναπτυξιακό έργο του Αρδευτικού Ξηροκάμπου, που αρδεύει μέχρι και σήμερα τις πεδινές εκτάσεις του Ξηροκάμπου και των άλλων καλλιεργημένων θέσεων του χωριού. Παράλληλα κατασκευάζεται και άλλο μεγάλο αρδευτικό, αυτό της Χαρόβας-Κρυόβρυσης, που αρδεύει πεδινές περιοχές στις θέσεις Βούλκου, Έξαρχο, Κούλια και Χαρόβα αλλά και της Ποταμιάς Κρυόβρυσης.

Από τις αρχές του 1970 μεταφέρεται από την περιοχή της Μπαλντούμας και εγκαθίσταται στους Μηλιωτάδες το Δασοφυλάκειο.

Το έτος 1979 και μετά την έντονη επιθυμία αλλά και την ανάγκη εγκατάστασης κατοίκων από το Δεμάτι στους Μηλιωτάδες και την ανεξέλεγκτη καταπάτηση κοινοτικών εκτάσεων, αποφασίστηκε από την Πολιτεία η διανομή οικοπέδων σε δικαιούχους, μετά την τοπογραφική αποτύπωση των οικοπέδων από Τοπογραφικό Συνεργείο της Νομαρχίας Ιωαννίνων.

Από αυτό το χρονικό σημείο αρχίζει ουσιαστικά να διαμορφώνεται η σημερινή όψη του χωριού. Κάτοικοι που είχαν σπία έξω από τα όρια του Σχεδίου Διανομής, κάτοικοι από διάφο-

ρους συνοικισμούς του Δεματίου και από αλλού χτίζουν καινούρια σπίτια.

Το έτος 1981 ιδρύεται η Αδελφότητα Μηλιωτάδων Ιωαννίνων «Η Θεοτόκος», που σύντομα μετονομάζεται σε «Πολιτιστικό Σύλλογο Μηλιωτάδων Ζαγορίου».

Από το Γενάρη του 1984 εκδίδει ανελλιπώς μέχρι σήμερα τη μηνιαία εφημερίδα «Ο Παλμός των Μηλιωτάδων».

Το 1982 ιδρύεται ξεχωριστή ενορία και πρώτος ιερέας που ιερουργεί σε αυτήν είναι ο χωριανός μας παπα-Χρήστος Λαγός.

Πρώτη προτεραιότητα του Συλλόγου η ίδρυση Γυμνασίου, κάτι το οποίο επιτυγχάνεται με τη στήριξη των Κοινοτήτων της περιοχής και αρχίζει να λειτουργεί από το 1984, αρχικά στο κτίριο του παλαιού Δημοτικού Σχολείου και στη συνέχεια σε νέο σύγχρονο διδακτήριο που ανεγέρθηκε δίπλα από αυτό.

Στη συνέχεια ιδρύεται το 1985 το Αγροτικό Κτηνιατρείο Μηλιωτάδων, που στεγάζεται σε ιδιόκτητο κτίριο.

Το έτος 1987 θεμελιώνεται ο νέος μεγαλοπρεπής Ι. Ναός Αγίου Αθανασίου στην κεντρική πλατεία του χωριού ο οποίος περατώνεται και αρχίζει να λειτουργεί από το έτος 1992.

Το έτος 1997, με απόφαση του Υπουργείου Εσωτερικών και σε εφαρμογή του Σχεδίου «Καποδιστρίας» οι Μηλιωτάδες γίνονται έδρα του Δήμου Ανατολικού Ζαγορίου. Οι υπηρεσίες του εγκαθίστανται στο παλιό κτίριο του Δημοτικού Σχολείου, το οποίο χρησίμευε και για την αρχική εγκατάσταση του Γυμνασίου. Το Δημοτικό Σχολείο ήδη από το έτος 1968 λειτουργούσε σε άλλο κτίριο που χτίστηκε αρχικά ως Μαθητική Εστία, είχε όμως καλύτερο προσανατολισμό και χρησίμευε για τη διδασκαλία των μαθητών. Το έτος 2007 το κτίριο αυτό κατε-

δαφίστηκε και αναγέρθηκε στη θέση του νέο σύγχρονο διδακτήριο. Από το έτος 2001 ιδρύεται και λειτουργεί και Νηπιαγωγείο.

Το έτος 2000 ιδρύεται το Πυροσβεστικό Κλιμάκιο Μηλιωτάδων για την αποτελεσματική προστασία της ευαίσθητης περιοχής του Ανατολικού Ζαγορίου.

Το έτος 2010 ολοκληρώνεται η κατασκευή ενός σύγχρονου συνδετήριου δρόμου από τον κόμβο Ζαγορίου της Εγνατίας οδού μέχρι τους Μηλιωτάδες, μήκους 6 χιλιομέτρων, με προοπτική τη σύνδεση ολοκληρωμένου του Ζαγορίου με την Εγνατία οδό.

Μετά τη νέα συνένωση των Δήμων με το σχέδιο «Καλλικράτης» το έτος 2010, οι Μηλιωτάδες αποτελούν έδρα της δημοτικής ενότητας Ανατολικού Ζαγορίου του νέου Δήμου Ζαγορίου.

Τελειώνοντας θα ήθελα να αναφερθώ και στην ονομασία του χωριού. Για την προέλευση της ονομασίας «Μηλιωτάδες» υπάρχουν τρεις εκδοχές. Η πρώτη ότι προέρχεται από τα πολλά δέντρα μηλιάς που ευδοκίμουν στην περιοχή. Η δεύτερη από το επίθετο Μηλιώτης, που φανερώνει τον πρώτο εποίκιστή του χωριού. Η τρίτη από την αρχαία ομηρική λέξη μῆλον που σημαίνει πρόβατο και τη μηλωτή, δηλαδή την προβιά ή κάρπα προβάτων που χρησιμοποιούσαν οι βοσκοί. Η κατάληξη -άδες φανερώνει την κατά συνοικίες κατοίκηση του χώρου, όπως συμβαίνει με πολλά ονόματα χωριών. Κατά την άποψή μου και κατά την άποψη πολλών φιλόλογων και ιστορικών η τρίτη εκδοχή θεωρείται η πιθανότερη.

Αυτή είναι η μεγάλη ιστορία του μικρού χωριού μας. Θεώρησα χρέος μου να σας παρουσιάσω όσα στοιχεία συγκέντρωσα γι' αυτό μέσα από πληροφορίες ιστορικών, μέσα από παραδόσεις και από πληροφορίες γεροντότερων. Ευελπιστώ στο μέλλον να μπορέσω να τα καταγράψω αναλυτικά και να προβώ στην εκτύπωση σχετικού βιβλίου.

ΒΑΣΙΛΗΣ ΣΠΥΡΟΥ

Το Πάπιγκο ήταν τυχερό γιατί είχε ως μόνιμο κατοικο το Βάσο Σιόλα. Ήταν δάσκαλος διορισμένος, έξυπνος, ιδεολόγος, αριστερών αρχών. Ήταν έντιμος, εργατικός, ιδεολόγος επαναλαμβάνω που χάρη σε αυτόν κανένας συγχωριανός δεν έπαθε το παραμικρό. Δεν άνοιξε όπως λέμε ούτε μύτη. Το λέω αυτό γιατί σε πολλά χωριά κυριαρχούσαν προσωπικά πάθη και στις ανώμαλες αυτές καταστάσεις βρισκανε ευκαιρία μερικοί εμπαθείς και κακοί άνθρωποι να προδίδουν συκοφάντες για ανύπαρκτα πράγματα στους κατακτητές, και αργότερα στο ΕΑΜ ΕΛΑΣ ή στο ΕΔΕΣ με αποτέλεσμα να εκτελούνται χωρίς να δίδεται πουθενά λογαριασμός. Υπήρξαν και στο Πάπιγκο σε μικρογραφία βέβαια κατά τη διάρκεια του εμφυλίου ορισμένες τέτοιες περιπτώσεις. Ελάχιστες μεν αλλά ο Βάσος Σιόλας έμπαινε μπροστά και ο λόγος του ήταν σεβαστός, διότι στέλεχος του ΕΑΜ. Ήταν άνθρωπος προοδευτικός, έβλεπε πιο μακριά. Πρώτος αυτός δημιούργησε στον Κάτω Λάκο έναν μηλαινά με αρκετά καλές ποικιλίες μήλων. Αυτός ήταν ο δημιουργός υδροκίνητου ηλεκτρισμού στο μικρό Πάπιγκο που χάρη σ' αυτόν καθόλο το διάστημα της κατοχής το μικρό Πάπιγκο είχε δωρεάν ηλεκτροφωτισμό. Όταν τα άλλα χωριά ζούσαν με τις λάμπες πετρελαίου. Αξίζει εδώ να διηγηθώ σύντομα πως το κατόρθωσε αυτό. Πήγε μόνος του στο βουνό και έκοψε ορισμένα έλατα αρκετά ψηλά. Βοηθήσαμε κι εμείς τα παιδιά να τα μεταφέρουμε στο χωριό. Απεκεί και πέρα δούλεψε μόνος του. Αφού καθάρισε τους κορμούς των δέντρων με το πριόνι, χειροκίνητο εννοείται, τους έσχισε στα δύο από πάνω μέχρι κάτω, έπειτα μόνος του με το σκεπάρνι και κοπίδια του έσκαψε όσο ήταν δυνατόν έτσι που ενώνοντας τα δύο σκαμμένα πια έλατα δημιουργήθηκε σωλήνας τον οποίο έδεσε με στεφάνι από λαμαρίνα όπως τα βαρέλια που βάζουμε κρασί.

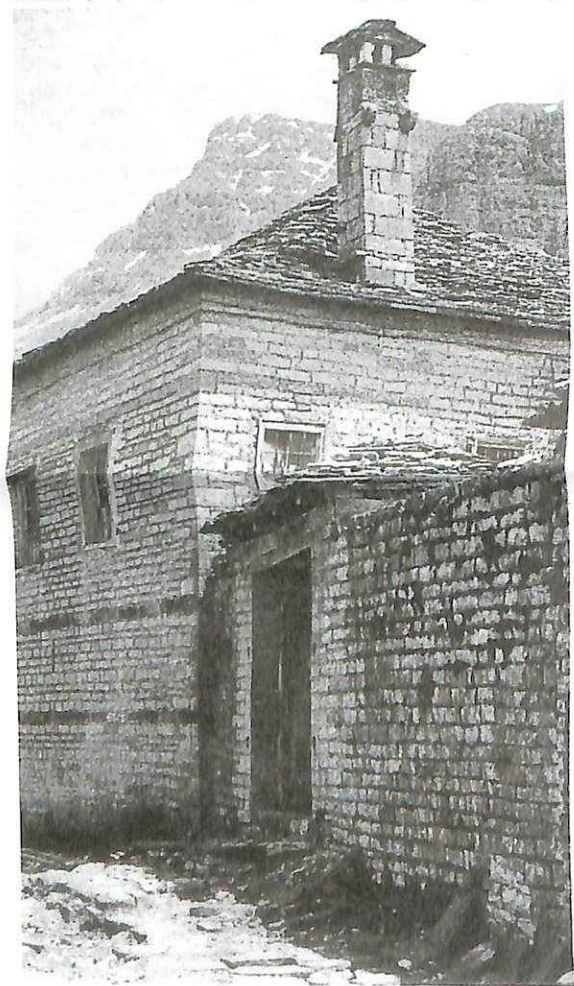
Στο τέλος του μικρού Παπίγκου υπάρχει μία πηγή χειμώνα καλοκαίρι που βγάζει αρκετό νερό, κι αμέσως μετά το νερό

Από την ιστορία των χωριών μας

(ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ) ΒΑΣΟΣ ΣΙΟΛΑΣ ΚΑΙ ΗΛΕΚΤΡΟΦΩΤΙΣΜΟΣ

κατεβαίνει σχεδόν κάθετα ή με κλίση 80% περίπου. Είναι η πηγή που λέγεται Κουσάγια, φημισμένη για το ελαφρύ και πολύ κρύο νερό.

Εκεί μετέφερε τους σωλήνες από τα έλατα, τα έβαλε μετά στην πηγή προς τα κάτω και έπιασε μία απόσταση δεν ξέρω ακριβώς πόση, υπολογίζω όταν θα είναι 60-80 μέτρα. Στο κάτω μέρος ελάττωσε το εύρος

Σπίτι στο Πάπιγκο.

του σωλήνα και το άφησε νομίζω, δεν είμαι βέβαιος, όσο είναι το πάχος του μικρού δαχτύλου όπου εφήρμοσε μία δυναμογεννήτρια αρκετής ισχύος όπου παρήγαγε ηλεκτρικό ρεύμα και από κει το έφερε και ηλεκτροφώτισε στην αρχή το σπίτι του. Πώς όμως θα γινόταν να ηλεκτροφωτιστεί κάθε σπίτι; Χρειάζόταν υλικά, κυρίως σύρμα και μονοτήρες. Λάμπες, διακόπτες, καλώδια βρήκαμε στο εμπόριο. Ακόμη δεν είχε αρχίσει ο πληθωρισμός που εξευτέλιζε την αξία της δραχμής.

Είπα και πιο πάνω ότι όταν είσαι πολύ νέος κινδύνους για τη ζωή σου δεν τους σκέφτεσαι καθόλου. Έτσι ένα πρωί ο Μήτσος Μητσιαδής (Μητσοτάκης), ο Μάκης Χριστοδούλου κι εγώ ξεκινήσαμε από το χωριό, περάσαμε έξω από την Αρίστη, γιατί μέσα στην Αρίστη είχαν εγκατασταθεί Ιταλοί καραμπινιέρηδες (αστυνομία) και φθάσαμε στην Αγία Παρασκευή.

Απεκεί αρχίσαμε τη δουλειά. Ρίξαμε κάτω ένα τηλεφωνικό στυλό, βγάλαμε το μονοτρήρα και την αρχή του σύρματος και συνεχίσαμε το ξήλωμα της γραμμής σχεδόν μέχρι το Καλπάκι που ήταν αρκετά χιλιόμετρα. Μαζέψαμε αρκετές κουλούρες σύρμα χάλκινο που ήταν και αρκετές οκάδες βάρος για τον καθένα μας. Μόλις τελειώσαμε είδαμε ότι και μακριά μια ομάδα Ιταλών που πήγαινε προς το δημόσιο αμαξωτό δρόμο. Κρυφτήκαμε μέσα σε κάτι θάμνους που ήταν άφθονοι στην περιοχή και όταν τους χάσαμε από τα μάτια μας πήραμε το δρόμο του γυρισμού από μονοπάτι σε

μονοπάτι. Φτάσαμε στο ποτάμι όπου καθήσαμε κατάκοποι από την κούραση και το βάρος με το σύρμα που κουβαλούσαμε. Η επιχείρηση δεν ήταν μόνο κουραστική, ήταν και άκρως επικίνδυνη γιατί γινότανε κοντά στα μάτια των Ιταλών και εάν μας αντιλαμβάνονταν θα μας συλλαμβάνανε οπωσδήποτε. Το δε αποτέλεσμα θα ήταν το εκτελεστικό απόσπασμα. Αφού φάγαμε ότι είχαμε μαζί μας και ήπιαμε νερό φθάσαμε στο μικρό Πάπιγκο με το πολύτιμο φορτίο μας. Η δουλειά όμως δεν είχε

τελειώσει. Απαραίτητο ήταν να βρεθούν οι κατάλληλοι μονοτήρες. Τότε μια άλλη παρέα νεαρών παιδιών με επικεφαλής τον Κάκη τον αδελφό μου και με την υπόδειξη του Βάσου περάσανε τον Άγιο Μηνά και από τη Βίγλα προς Κόνιτσα άρχισαν να κόβουν τηλεγραφόξυλα και να βγάζουν μονοτήρες. Αφού μαζέψανε καμια τριανταριά τους φορτωθήκανε και τους φέρανε στο μικρό Πάπιγκο.

Η πιο δύσκολη και επίμονη δουλειά είχε τελειώσει.

Ύστερα με την καθοδήγηση του Βάσου στηρίξαμε τους μονοτρήρες και περάσαμε το σύρμα ώστε όλα τα σπίτια να απολαμβάνουν τα αγαθά του δωρεάν ηλεκτροφωτισμού.

Κάθε σπίτι είχε βάλει 4-5 λαμπτήρες 60-80 βατ. Το κέντρο του ηλεκτροφωτισμού ήταν στο σπίτι του Βάσου. Αυτός φρόντιζε για όλη την καλή λειτουργία και δεν θυμάμαι να είχαμε έστω και μία ώρα διακοπή, όπως συμβαίνει σήμερα με τη ΔΕΗ. Το φως ερχότανε στα σπίτια μόλις βράδιαζε και έσβηνε στις 12 τα μεσάνυχτα.

Κάθε βράδυ μαζευόμαστε στο σπίτι του Βάσου όπως γράφω και αλλού αρκετοί κάτοικοι και ακούγαμε το ραδιοφωνικό σταθμό του Λονδίνου που μετέδιδε στην ελληνική γλώσσα το δελτίο ειδήσεων και παρακολουθούσαμε την εξέλιξη του πολέμου όλα τα χρόνια της κατοχής. Το μικρό Πάπιγκο μόλις νύχτωνε λαμποκοπούσε εκείνη την εποχή. Διότι είχε βάλει ο Βάσος και ορισμένες λάμπες στο δρόμο ενώ τα υπόλοιπα χωριά ζούσαν παρέα με τις γκαζόλαμπες. Πρέπει αυτό να το διαβάσουν και να το γνωρίζουν τα παιδιά μας και τα εγγόνια μας καθώς και οι επόμενες γενιές. Ήταν ένα έργο αξιοζήλευτο. Ο δημιουργός του αθόρυβα έκανε ένα κοινωφελές έργο και μπορώ να πω ότι ευεργέτησε το μικρό Πάπιγκο στις πιο δύσκολες στιγμές του και ίσως γνώμη μου είναι ένας δρόμος στο μικρό Πάπιγκο θα έπρεπε να φέρει το όνομά του.

(Από το βιβλίο του Παπικιώτη γιατρού Δημ. Στουκίδη «Αληθινές Ιστορίες»).

ΤΑ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΑ ΣΤΟ ΚΟΥΚΟΥΛΙ ΑΠΟ ΤΟ 1870 ΕΩΣ ΤΟ 1970

Όπως γνωρίζουμε από προφορικές μαρτυρίες και από όσα έχουν γράψει ιστορικοί που ασχολήθηκαν με το χωριό μας και το Ζαγόρι, όπως ο Λαμπρίδης, ο Λαζαρίδης και άλλοι, καθαρά επαγγελματίες ήταν πολύ λίγοι στο χωριό μας.

Ελάχιστες οικογένειες ζούσαν αποκλειστικά με τη γεωργία, την κτηνοτροφία ή με άλλα επαγγέλματα.

Στο χωριό μας αποκλειστικά κτηνοτρόφοι ήταν μόνο οι Χαντζαράιοι και λίγοι χωριανοί όπως ο Γιαννακός και ο Νούλης που ήταν επαγγελματίες.

Του Γιώργου Γιαννακού το κύριο επάγγελμα ήταν σιδηρουργός εφαρμοστής, στο χωριό όμως που εγκαταστάθηκε μόνιμα έκανε:

Τον μπακάλη, τον καφετζή, τον σιδερά, τον χασάπη, τον επιποιοί, τον ξυλογλύπτη, τον πεταλωτή και τον φούρναρη.

Απίστευτο και όμως αληθινό.

Το άσχημο είναι που εγώ δεν του έβγαλα λίγες φωτογραφίες.

Ο Χρυσόστομος ήταν μαραγκός και αργότερα κτηνοτρόφος και φούρναρης. Η κτηνοτροφία και η γεωργία ήταν πάντα συμπληρωματικές κάποιου άλλου εισοδήματος. Υπήρχε και μια μικρή μελισσοτροφία, ο μόνος όμως που ασχολούνταν συστηματικά ήταν ο Κώστας ο Λένης και αυτός συμπλήρωνε το εισόδημά του από την μελισσοτροφία, το κύριο επάγγελμά του ήταν Δάσκαλος.

Ας δούμε όμως ποιες ήταν οι εργασίες των, γιατί από κάπου

Νέο Συμβούλιο της Αδελφότητας Κουκουλιωτών

- Χαντζάρας Λάζος Πρόεδρος
- Κίμων Λένης Γραμματέας
- Χρήστος Αναγνωστόπουλος Ταμίας
- Νίκος Κοντοδήμος Μέλος
- Χρήστος Τσουμάνης Μέλος

Κουκουλιώτισσες δουλεύουν στο δρόμο γύρω στα 1950 για ένα ψευτομεροκάματο.

(Φωτ. αρχείο Πετράκη)

είχαν εισόδημα, ούτε τεμπέληδες ήταν ούτε ζητιάνοι.

Από τα πολύ παλιά χρόνια οι περισσότεροι ταξιδεύονταν, πρώτα έξω από την Ελλάδα και αργότερα στο εσωτερικό της χώρας, όταν τελείωσε η ξενιτιά.

Εκεί άλλοι είχαν μαγαζιά, άλλοι ήταν επαγγελματίες, κυρίως φουρνάραιοι, άλλοι μικρά και μεγάλα κτήματα, όπως οι Πλακιδάιοι και άλλοι ασχολούνταν με πνευματικές εργασίες, ήταν γιατροί, δάσκαλοι, καθηγητές, όπως ο Δημήτριος Στρούμπος και ο Πέτρος Κόκκορος.

Είχαμε και άλλους επιστήμονες, γιατρούς δικηγόρους κ.λ.π. Πολλοί ήταν έμποροι.

Από εκεί φέραν, όσοι τα κατάφεραν βέβαια, με πολύ οικονομία, χρήματα στον τόπο τους και αφού έκαναν το σπίτι των αγόρασαν χωράφια ή κτήματα ή ξεκίνησαν μια δουλειά μέσα στην Ελλάδα, δίνουν και χρήματα για το καλό του τόπου των και το κυριότερο φέρναν νέες ιδέες, τον πολιτισμό στον τόπο τους.

Στο Κουκούλι υπήρχαν και δύο συστηματικά μαγαζιά, που έβρισκες ότι ήθελες από καρφίτσες, μέχρι καρφιά και πέταλα, λάδι, ελιές και ότι άλλο ζητούσες.

Ήταν ένα είδος Σούπερ Μάρκετ για την εποχή εκείνη σε σύγκριση βέβαια.

Το ένα το είχε ο Εβραίος ο Μωσσά, Μωυσής δηλαδή και ήταν στο Μεσοχώρι και το άλλο

ο Γιουσέ, Ιησούς δηλαδή και το είχε στο κέντρο του χωριού εκεί που σήμερα είναι το σπίτι του παπα-Κώστα.

Τον Μωσσέ τον λήστεψαν γύρω στα 1880 και γλύτωσε τις λίρες του με τον τρόπο που θα πω όταν αναφερθώ στην ασφάλεια στον τόπο μας.

Όταν τελείωσε η μετανάστευση στο εξωτερικό, κυρίως από το 1900 και μετά, άρχισε μετανάστευση στο εσωτερικό, στις μεγάλες πόλεις, Αθήνα, Πάτρα, Βόλο, Θεσ/κη κ.λ.π., ως που μετά το 1960 όσοι είχαν μείνει στο χωριό έφυγαν μετανάστες στις πόλεις της Ευρώπης και το Ζαγόρι τελείωσε.

Δεν μιλάμε λοιπόν πια για επαγγέλματα στο χωριό μας.

Ας δούμε όμως, τώρα ποιες ήταν οι δουλειές των χωριανών μας κανονικές ή συμπληρωματικές στα χρόνια που αναφερόμαστε.

Οι Χαντζαράιοι όπως είπα ήταν κτηνοτρόφοι, λίγα περισσότερα ζώα είχε και ο Λαζαρίδης.

Ο Γιώργος ο Γιαννακός και ο Δημήτρης ο Βακάμης ήταν σιδηρουργοί στη Θεσ/κη και ο Βακάμης στην Ελευσίνα. Μαραγκός ήταν και ο Χρυσόστομος ο Νούλης.

Ο Δημήτρης ο Παππάς ήταν αρτεργάτης στο Αγρίνιο.

Ο Πολέμαρχος ο Ζήνας ήταν στην αρχή εργάτης ζαχαροπλάστειου και μετά έγινε ζαχαροπλάστης και αυτός και τα παιδιά του.

Ο Κων/νος ο Στρούμπος ήταν έμπορος στην Πάτρα.

Πολλοί ήταν υπάλληλοι της κοινότητας και του Δημοσίου.

Της κοινότητας υπάλληλοι ήταν ο Νίκος ο Παπαβασιλείου, ο Γιάννης ο Καραγιάννης, ο Κώστας ο Τσάλιος, ο Ηλίας ο Γεωργιάδης (Δημόσιο τον λέγαμε) και ο Πέτρος ο Βακάμης και κάποιοι άλλοι. Δημόσιοι υπάλληλοι ήταν ο Μιχάλης ο Παπαβασιλείου, ο Γεράσιμος ο Ζήγος, ο Σταύρος ο Ζήγος, ο Πέτρος ο Καραγιάννης, ο Φίλιππος ο Τολίδης, ο Κώστας και ο Αχιλλέας Λένης, τα αδελφία Γιάννης και Σπύρος Βακάμης, ο Μανώλης Βακάμης κ.λ.π.

Άλλοι ήταν γιατροί όπως ο Εύδοξος Αναστασιάδης άλλοι δικηγόροι όπως ο Μιχάλης ο Κόκορος και ο Γρηγόρης άλλοι επαγγελματίες όπως ο Δημήτρης ο Βακάμης.

Υπήρχαν και άλλοι υπάλλη-

Σιδεράδες μπροστά στο αμόνι γύρω στα 1940.

λοι σε επιχειρήσεις όπως τα αδελφία Πετράκη, ο Βύρων ήταν λογιστής η Ευαλία υπάλληλος σε κατάστημα, ο Ντίνος εργάτης σε βιομηχανία, ο Θόδωρος ο Παππάς τεχνικός υπάλληλος του ΟΤΕ.

Κλείνοντας, θέλω να σημειώσω ότι στο χωριό μας δούλευαν και πολλοί ξένοι, μαστόροι από την Αλβανία από τα καμποχώρια και από τα διπλανά χωριά. Πολλά επαγγέλματα κάνουν οι γύφτοι.

Γιάννης Βακάμης

ΑΣΠΡΑΓΓΕΛΟΙ: Κυνηγετικές Ιστορίες απίστευτες και όμως αληθινές

Το κυνήγι ένα σπορ, χόμπι, ένας έρωτας με τη φύση λένε πολλοί κυνηγοί, αν και δεν καταλαβαίνω τι σόι έρωτας είναι αυτός, όταν σκοτώνεις απροστάτευτα ζώακια και κυρίως πουλάκια.

Τέλος πάντων, είναι μια διασκέδαση και αυτή για αρκετές χιλιάδες Ελλήνων, ίσως μια φυγή από το άγχος της καθημερινότητας και της τελευταίας σκληρής πραγματικότητας. Θα δεχτούμε σαν κάποιο ελαφρυντικό για τα δύο-τρία τελευταία χρόνια, όσα διάβασα και μεταφέρω επακριβώς σε ένθετο περιοδικό πρωινής εφημερίδας των Αθηνών για το κυνήγι.

«Όλοι εμείς που ασχολούμαστε ενδελεχώς με τα πράγματα της φύσης, η έξοδος για κυνήγι και μόνον αυτή, μπορεί να σταθεί ικανή να μας δώσει δύναμη και να μας χαλυδώσει, απέναντι στη ντόπια και ευρωπαϊκή λαίλαπα...».

Οι σημερινοί κυνηγοί είναι πάνοπλοι με τα σύγχρονα όπλα, караμπίνες που δεν είναι όπως εκείνα με τα δύο φυσίγγια, τα δίκαννα. Οι караμπίνες χωράνε 6-7 φυσίγγια, τουτέστιν μέσα σε λίγα δευτερόλεπτα, όσο και να τρέξει ο δόλιος ο λαγός για να γλυτώσει θα πέσουν επάνω του περίπου ένα κιλό σκάγια.

Ακόμα οι σύγχρονοι κυνηγοί είναι εξοπλισμένοι για συνεννόηση μεταξύ τους εκτός από τα κινητά τηλέφωνα και με μικρούς ασύρματους πομπούς.

Χειμώνας του 1950 τότε που τα ΤΕΑ, και τα ΜΕΑ ήταν οι στυλοβάτες του τόπου, του χωριού και της πατρίδας και ας υπήρχε τακτικός εθνικός στρατός.

ΠΑΡΕΑ ΚΥΝΗΓΩΝ ΣΤΟΥΣ ΑΣΠΡΑΓΓΕΛΟΥΣ

Στο χωριό μας ένας μεγάλος αριθμός κατοίκων είχε όπλο και ένας εξ αυτών οπλοπολυβόλο. Τον οπλισμό αυτό οι ένοπλοι χωριανοί τον διατηρούσαν σε καλή κατάσταση και αρκετές φορές παρέα με κάποιους παλιούς και έμπειρους κυνηγούς έπαιρναν μέρος στο κυνήγι και κυρίως στο κυνήγι των αγριογούρουνων.

Έτσι κάποια κυνηγετική μέρα ο μπάμπας-Μήτρος, πολύ καλός και έμπειρος κυνηγός, με το δίκαννό του, πήρε μαζί και τον ανεψιό του με το πολεμικό όπλο.

Τοποθετήθηκε και ο ανεψιός σε θέση καρτέρι δίπλα στο μπάμπά του. Τα αγριογούρουνά, λες και τα ειδοποίησε κάποιος έπεσαν όλα πάνω του. Αφού έριξε

ανεπιτυχώς όσες σφαίρες είχε, άρχισε να φωνάζει:

— «Μπάμπας μ' έφαγαν, μπάμπας μ' έφαγαν...» και η άμεση απάντησή του μπάμπας: — «Να σε φαν κερατά!...».

Εποχή του 1960 στη θέση «Βαθύλακκος» του χωριού μου παρέα με έμπειρότατο κυνηγό και με τον αδελφό μου από τους νεώτερους κυνηγούς, πήρα την εντολή, άοπλος εγώ, να κατακυλάω μεγάλες πέτρες στην απότομη πλαγιά του βουνού, για να ξεσηκώνονται οι πέρδικες.

Μετά από αρκετή κούραση και κατακύληση λίθων, ξεπετάχτηκε κοπάδι με πέρδικες. Ο Μιχάλης, άριστος και με επιτυχίες, τουφεκώντας στο φτερό με μια ντουφεκιά με το δίκαννό του, σκότωσε μια πέρδικα. Εγώ παρατηρούσα από ψηλά τη σκηνή, πρόσεχα πού θα πέσει το θήραμα. Η πέδικα έπεσε σ' ένα κέδρο, απ' όπου ξετρώπωσε λαγός, ο οποίος δεν πρόφτασε ν' απομακρυνθεί, γιατί το δεύτερο φυσίγγι του δίκαννου τον άφησε στον τόπο. Έτσι περιχαρής και με κάποια έπαρση ακούστηκε η φωνή του Μιχάλη.

— Μάκη, έλα να τα συμμαζέ-

ψεις.

Δυο Ασπραγγελιώτες κυνηγοί εκ των οποίων ένας ο αδελφός μου Βύρων, πριν από 50 χρόνια πήγαν κυνήγι στα «Λειβαδάκια».

Μπροστά σ' ένα άνοιγμα - λιβάδι παρουσιάστηκαν να παίζουν, να χοροπηδούν και να χαίρονται ξένοιαστα τη φύση δυο χαριτωμένα ζαρκαδάκια.

Ο ένας εκ των κυνηγών από αρκετή απόσταση, βλέποντας το θέαμα, άρχισε να φωνάζει:

— Βύρων, τι κάθεται, ντουφέ-

κα! Παρέα δίπλα του νέος και άοπλος ο δήμαρχος Γαβριήλ Παπαναστασίου, ο οποίος με συγκίνηση διηγείται την απάντησή του Βύρωνα

— «Ο Βύρων δεν ντουφεκάει μπαλαρινές!...».

ΜΑΚΗΣ ΚΟΜΠΑΡΟΣ

«ΑΙΘΡΙΟ»

Ε. ΜΑΛΑΜΟΣ
& Χ. ΖΑΝΗ Ο.Ε.
ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΕΣ -
ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑΚΕΣ
ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ
ΔΙΑΟΦΟ
ΚΕΝΤΡΙΚΟΥ ΖΑΓΟΡΙΟΥ
ΤΗΛ. 6944684360

Αφού τέλειωσε η αποστολή μου στ' ακριτικά χωριά της επαρχίας Κονίτσας και Πωγωνίου, κατέβηκα στα Γιάννενα κι ήμουν έτοιμη να γυρίσω στην Αθήνα, όταν συνάντησα μερικές Γιαννιώτισσες που μου είπαν ότι οι περιοχές που είχα πάει να δω ήταν παράδεισος μπρος σε άλλες! Η αποκάλυψη αυτή έδειχνε νάναι πολύ θετική γιατί η μια από τις Γιαννιώτισσες ήταν άλλοτε κοινωνική λειτουργός κι είχε αλωνίσει τα χωριά για να κάνει εξακριβώσεις οικογενειακής καταστάσεως για κείνο το περίφημο ορφανικό επίδομα των εκατό δραχμών το μήνα, μοναδική ένδειξη παρουσίας του

ΣΤΟ ΖΑΓΟΡΙ ΤΟΥ 1959

Ρεπορτάζ της γνωστής δημοσιογράφου

Γιολάντας Τερένσιο

στον «ΤΑΧΥΔΡΟΜΟ» Αθηνών το Νοέμβριο 1959

κάηκαν εντελώς. Η βοήθεια που δόθηκε με στέγαστρα κλπ. ήταν τόσο μηδαμινή, ώστε τα ογδονταπέντε σπίτια που ξαναχτίστηκαν είναι κουτσοφτιαγμένα, δεν είναι καν σπίτια. Τέτοιο μπερδεμα ήταν η ανοικοδόμηση (σ' άλλους έδιναν είδη, σ' άλλους έδιναν χρήματα) ώστε κανείς δεν ξέρει αν πήρε κείνο που του αναλογούσε ή όχι. Εκείνοι που παρέμειναν στα Γιάννενα μετά την καταστροφή δεν πήραν καμιά αποζημίωση, λες και δεν χάσανε τα σπίτια και το βιος

θα έρθει ένας νεώτερος να πάρει τη θέση του. Υπάρχουν δέκα κρεβάτια με όλα τα χρειώδη και ειδικό μαιευτικό κρεβάτι, μόνο μαία δεν υπάρχει ούτε νοσοκόμος, προς δόξαν του φιλελευθέρου πολιτεύματός μας που δεν μπορεί να υποχρεώσει τους γιατρούς και τις νοσοκόμες να κάνουν ούτε μια μικρή θητεία στα χωριά της Ελλάδας!

Μέσα σε ειδικό χώρο, φυλαγμένο σαν σπάνιο κομψοτέχνημα, είναι τοποθετημένο ένα θαυμάσιο ασθενοφόρο αυτοκίνητο που πρόσφερε

Η παλιά Δοβρά (Ασπράγγελοι)

Υπουργείου Προνοίας στα χωριά!

Αυτή, λοιπόν, μου μίλησε για το Ζαγόρι με τη θαυμάσια φύση, όπου έκλειναν τα σχολεία ελλείψει παιδιών και τα έρμα σπίτια έπεφταν από μόνα τους, για τη Λάκα-Σούλι, με την πληθώρα των εξωγαμων παιδιών και για τη Ντουσκάρα, όπου ο κόσμος πεινούσε κυριολεκτικά και η αθλιότητα, από κάθε άποψη, ξεπερνούσε κάθε φαντασία.

Να γυρίσω τα σαράντα χωριά του Ζαγοριού ήταν βέβαια αδύνατο, ευτυχώς όμως πήγαινε κάποιος δρόμος κι έτσι ναύλωσα ένα ταξί να με πάει έστω στα πρώτα χωριά.

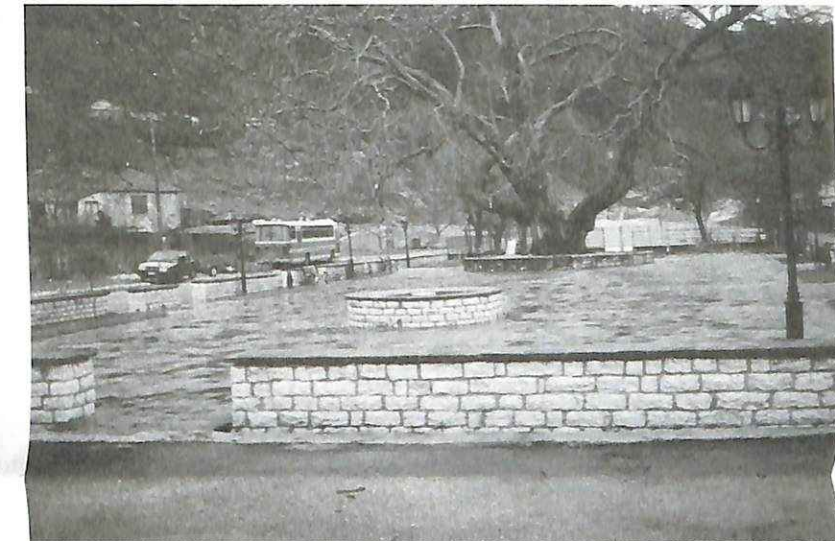
Ασπράγγελοι ονομάζεται το πρώτο. Ο τεράστιος γερο-πλάτανος στην πλατεία του είναι το μόνο απομεινάρει του παλιού μεγαλείου, πριν καεί το χωριό από τους Γερμανούς το 1943. Ήρθε να με προύπα- νήση ο Πρόεδρος της Κοινότητας κ. Κουμπάρος κι' ο δάσκαλος κ. Τζιόβας και με πήγαν αμέσως στο καινούργιο σχολείο, που μόλις χτίστηκε από το κονδύλι που δόθηκε για τα διδακτήρια των ακριτικών περιοχών. Το σχολείο που είχε κτισθεί μετά το κάψιμο του χωριού, το 1946, έπαθε καβήρηση και κηρύχτηκε επικίνδυνο!

Εκατόν είκοσι σπίτια ήταν άλλοτε οι Ασπράγγελοι. Τα εκατόν δύο

τους. Ανεβαίνουν και καλλιεργούν τα χωράφια τους, αλλά δεν μπορούν να μείνουν ούτε να ξεκαλοκαιριάσουν γιατί δεν υπάρχουν περισσότερα σπίτια, όπως σ' άλλα χωριά, όπου έρχονται οι ξενιτεμένοι Ζαγοριανοί το καλοκαίρι. Οι Ασπράγγελοι είχαν πάντοτε τους λιγότερους ξενιτεμένους και δεν έκλιναν προς την αστυφιλία, όπως τ' άλλα χωριά του Ζαγοριού, που ανθούσαν πριν εκατό-διακόσια χρόνια.

Το μεγαλύτερο έργο που έγινε στο χωριό και το επιδεικνύουν οι χωρικοί με μεγάλη περηφάνεια, είναι ο υγειονομικός σταθμός, που χτίστηκε κι εξοπλίστηκε από δωρεά της Ελβετικής Πρεσβείας στην Αθήνα και του Ελβετικού Ερυθρού Σταυρού. Το υπουργείο Κοινωνικής Προνοίας πάντως εδέησε να βάλει μια τεράστια πινακίδα στο μπαλκόνι για να δοξάσει... τ' όνομά του!!

Το ιατρείο δεν θα είχε επανδρωθεί ακόμα, αν από ντροπή προς τους ξένους που έκαναν τη δωρεά κι έρχονταν για να το επισκεφθούν και το έβλεπαν να είναι χωρίς γιατρό, αν δεν αποφάσιζε να εγκατασταθεί ένας απόστρατος στρατιωτικός γιατρός γύρω στα ογδόντα, ο κ. Πρίντζος, ο οποίος περιμένει πότε

Ασπράγγελοι σήμερα. Η ερήμωση των χωριών μας έκανε τις πλατείες να φαντάζουν μεγάλες.

ο Σύνδεσμος των Γερμανίδων, όταν μέλη του σε μια εκδρομή τους στο Ζαγόρι αισθάνθηκαν τύψεις για την καταστροφή των χωριών από τους συμπατριώτες τους κι αποφάσισαν να εξιλεωθούν μ' αυτόν τον τρόπο. Μόνο που όταν τύχη ανάγκη, και τυχαίνει συχνά και στα γύρω χωριά, πρέπει να βρεθεί άνθρωπος που να ξέρει να οδηγεί για να χρησιμοποιηθεί το νοσοκομειακό αυτοκίνητο γιατί το υπουργείο Προνοίας δεν μπορεί να βρει το απαιτούμενο κονδύλι για τη μισθοδοσία ενός μόνιμου οδηγού!

(Αυτή η ιστορία μου θυμίζει την δωρεά από την Σουηδική οργάνωση Ρέντα Μπάντεν μιας ολοκληρωμένης πτέρυγας στο Νοσοκομείο ΑΧΕΠΑ της Θεσσαλονίκης για παιδιατρική κλινική, που έμενε αχρησιμοποίητη δυο χρόνια γιατί το υπουργείο δεν είχε να πληρώσει το επιστημονικό προσωπικό!

Μου θυμίζει επίσης το σταμάτημα παροχής μαθητικού προγεύματος στα σχολεία της υπαίθρου, εκ μέρους των Αμερικανών γιατί το υπουργείο Παιδείας δεν μπορούσε να παράσχει τα ξύλα για το άναμμα της φωτιάς και την παρασκευή του γάλακτος!).

Η ΕΛΑΤΗ ΠΕΡΙΜΕΝΕΙ ΕΠΟΙΚΟΥΣ

Πέρα από τους Ασπραγγέλους είναι ένα σχεδόν ερημωμένο χωριό, η Ελάτη. Εκεί κατοικούν σήμερα πενήντα άνθρωποι σε δεκαπέντε σπίτια, ενώ άλλοτε ήταν εξήντα. Όλα τ' άλλα είναι ή γκρεμισμένα ή αδειανά. Η διαρροή των κατοίκων ολοκληρώθηκε το 1943, όταν οι Γερμανοί έκαψαν το χωριό κι όλο το βιος των ανθρώπων. Εκείνοι που γύρισαν μετά την καταστροφή πήραν λίγα υλικά και 1.500 δραχμές από τη «στέγαση» για να ξαναχτίσουν τα καμμένα τους σπίτια και ζουν σήμερα ανάμεσα στα ερείπια

των άλλων, στ' αμπέλια που έχουν γίνει ζουγκλα και στα χέρσα χωράφια, μέσα σ' ένα τοπίο άγριο και θαυμάσιο, σε χίλια μέτρα ύψος. Το σχολείο λειτουργήσει στην αρχή με δέκα-δώδεκα παιδιά, αλλά καταργήθηκε το 1955 γιατί δεν υπήρχαν παιδιά ως τους Ασπραγγέλους. Κι αυτά ανήκουν σε δυο οικογένειες ακτημόνων που εγκαταστάθηκαν στην Ελάτη από τη Γράψη των Τζουμέρκων.

Ο πρόεδρος του χωριού κ. Οικονόμου κι ο γραμματέας κ. Πορφύρης μου δήλωσαν ότι η Κοινότητα προσφέρει γη σ' οποιονδήποτε ήθελε να έρθει να εγκατασταθεί στην Ελάτη και να καλλιεργήσει τα χωράφια και τ' αμπέλια για να μη οβήσει το χωριό. Η νομαρχία δεν έχει παρά να φέρει ακτήμονες και να τους στεγάσει στα οικόπεδα που δίνει δωρεάν η Κοινότητα.

Εμπρός λοιπόν. Οι ακτήμονες περιμένουν. Τι κάνουν οι ιθύνοντες;

(ΣΣ: Η υπενθύμιση και αποστολή του κεμένου από τον φίλο εκπαιδευτικό Μάκη Κομπάρου).

ΓΙΑΝΝΕΝΑ SERVICES

SERVICE ΠΟΛΥΚΑΤΟΙΚΙΩΝ & ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΩΝ ΧΩΡΩΝ

Μιχάλης & Ηλίας Κατσούπης Ο.Ε.
Μ. Αγγέλου 15 & Γρ. Σακκά 6-8, Ιωάννινα
Τηλ.: 26510 35300, 75041, 70020 - Fax: 26510 70944
κιν. 6936 477477, 6936 474474
www.giannenaservices.gr, e-mail: info@giannenaservices.gr

ΠΕ.Ε.Α.Π.

Η ΤΟΙΧΟΓΡΑΦΙΑ ΤΟΥ ΟΣΙΟΥ ΣΙΣΩΗ ΣΤΟ ΚΟΥΚΟΥΛΙ

Ελπίζω η δημοσίευση της τοιχογραφίας του Οσίου Σισώη, που βρίσκεται στην Εκκλησιά του Κουκουλίου, να αποτελέσει κίνητρο στους επισκέπτες του Ζαγορίου να περάσουν κι απ' τ' όμορφο Κουκούλι κρατώντας στα χέρια τους τούτο το τεύχος «Του Ζαγοριού μας». Έτσι ξεπερνά την ελπίδα του κ. Σωτήρη Αθανασέλη,

όπως διατυπώνεται στο άρθρο του στο φύλλο 422-423 του περιοδικού μας, σελίδα 14.

Η εκκλησιά του Κουκουλίου Κοίμηση της Θεοτόκου χτίστηκε το 1788 και ιστορήθηκε στα 1797 από τον Λάζαρο, γιο Ιωάννη ιερέως, από τα Άνω Σουδενά, «δι' εξόδων των χριστιανών εκ της χώρας ταύτης». Ο Λάζαρος ιστόρησε κι άλλες εκκλησιές και δείχνει γνώστης αγιογραφικού προγράμματος, αφού ζωγραφίζει τέτοια σπάνια παράσταση. Είναι σύγχρονος των Χιονοαδριτών ζωγράφων, αλλά και των Καπεσοβιτών αγιογράφων και θεωρώ ότι φτάνει το ίδιο επίπεδο τεχνικής.

Αντιγράφω ως έχει την επιγραφή της παράστασης του Οσίου Σισώη:

Ο ΟΣΙΟΣ ΣΙΣΩΗΣ ΕΙΣ ΤΟΝ ΤΑΦΟΝ ΤΟΥ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ. ΟΡΩΝ ΣΕ ΤΑΦΕ ΔΗΛΗΩ ΣΟΥ ΤΗΝ ΘΕΙΑΝ ΚΑΙ ΚΑΡΔΙΟΣΤΑΛΑΚΤΟΥΣ ΩΜΒΡΟΥΣ ΕΚΧΕΩ ΧΡΕΟΣ ΤΟ ΚΟΙΝΟΝ ΦΛΗΚΤΟΝ ΕΙΣ ΝΟΥΝ ΛΑΜΒΑΝΩ ΠΩΣ ΓΑΡ ΔΗΛΩΘΩ ΠΕΡΑΣΕ ΒΑΒΑΙ ΠΕΡΑΣ ΤΙΟΥΤΟΥ Ω ΘΑΝΑΤΕ Ω ΘΑΝΑΤΕ ΤΙΣ ΔΩΚΑΤΕ ΦΗΓΕΙΝ ΣΕ.

Απ' την ελεύθερη απόδοση

- α) δηλώω σου την θέαν ορθόν: δειλιώ εις την θέαν
- β) καρδιοσταλάκτους ώμβρους εκχέω
- ορθόν: καρδιοσταλάκτον δάκρυον εκχέω
- γ) χρέος: Το κοινόν φλήκτον ορθόν: χρέος το κοινόφλητον
- δ) πως γαρ δηέλω περάσε ορθόν: πως ουν μέλλω διελθείν
- ε) πέρασ τιούτου ορθόν: πέρασ τιοιούτον

Η τοιχογραφία βρίσκεται στη δυτική πλευρά του κυρίως ναού και πάνω από θύρα που οδηγεί απ' τον νάρθηκα στο βορεινό διάδρομο. Διακρίνεται ευκρινώς η κορώνη πάνω απ' το κρανίο του Αλεξάνδρου. Η λάρνακα δείχνει μαρμάρινη με εγχάρακτη διακόσμηση. Ο Όσιος Σισώης απεικονίζεται μέσης ηλικίας, με πυκνό μαλλί και γενειάδα, σε αντίθεση με άλλες τοιχογραφίες όπου ζωγραφίζεται γέρος με φαλάκρα και άσπρα γένεια και μαλλιά. Τέλος ο Αλέξανδρος εμφανίζεται γυμνός και ο σκελετός του είναι μεγάλος, γι' αυτό κι ονομάστηκε Μέγας Αλέξανδρος.

Απόστολος Ντιναλέξης

ΞΕΝΕΣ ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΕΙΣ

Τα πικραμύγδαλα του Σεπτέμβρη

Του Ευάγγελου Γκ. Αυδίζου, Καθηγητή Πανεπιστημίου Θεσσαλίας

Ο Σεπτέμβρης είναι παράξενος μήνας. Έχει γεύση πικραμύγδαλου. Στο τέλος σου μένει μια γεύση πικρή, που μπορεί να είναι νοσταλγία για τις καλοκαιρινές στιγμές που έχοντας καταγραφεί στην ψηφιακή φωτογραφική μηχανή μαλακώνουν την επιστροφή στο σκληρό εργασιακό τοπίο. Εκεί που αλλάζει το λεξιλόγιο. Γίνεται πιο επιθετικό. Σπέρνει ανησυχία. Οι λέξεις ηλιοβασίλεμα, παιχνίδι με τη θάλασσα, μικρές απολαύσεις της τοπικής κουζίνας που υγραίνουν τον λάρυγγα μπαίνουν μαζί με το μαγικό και τα βατραχοπέδιλα στην ντουλάπα. Στη θέση τους, λέξεις που αυξάνουν τους χτύπους της καρδιάς. Διαθεσιμότητα, απολύσεις, καινούργια μέτρα, τρόικα, ανησυχία, εκνευρισμός. Ο Σεπτέμβρης, πέρα απ' αυτά, έρχεται μαζί με τη θλίψη. Ο μικρός Δημοσθένης του Γ. Σταματοπούλου με τα αναπάντητα ερωτήματά του είναι η οπτική της ελληνικής περιφέρειας για το καλοκαίρι. Οι φίλοι του καλοκαιριού επιστρέφουν στο αστικό κέντρο κι αυτός μένει ολομόναχος, συχνά με μόνη συντροφιά τον οξύ ήχο που κάνει η αλυσίδα του ποδηλάτου του.

Αυτό είναι το μεγάλο πρόβλημα της ελληνικής περιφέρειας. Τα πιο πολλά ρεπορτάζ ταυτίζουν το καλοκαίρι με τα νησιά. Εικόνες από τις παραλίες και τον τρόπο ζωής αυτού του «εξωτικού» είδους της εποχής μας που λέγεται «σελέμπριτι». Τα βουνά, σχεδόν απόντα. Κι επειδή τελευταία η λέξη μύθος φορέθηκε πολύ, ας μιλήσουμε για τον μύθο της θαλασσινής Ελλάδας. Η Ελλάδα είναι ορεινή χώρα. Με τις ημιορεινές περιοχές φτάνει σχεδόν το 70% της ελληνικής επικράτειας.

Αυτή η Ελλάδα είναι απούσα. Αζωηρεύει τον Αύγουστο, προπάντων, τότε που οι απόδημοι επιστρέφουν στην πατρίδα γη. Στο τέλος του μήνα, ωστόσο, οι μόνιμοι κάτοικοι αναμετρώνται και διαπιστώνουν τη μοναξιά τους. Συνειδητοποιούν πόσο λίγοι μέινανε. Κάθε χρόνο και λιγοστεύουν. Η περιλήπτη επιστροφή στα χωριά φαίνεται να σκαλώνει. Το μόνο είδος που είναι σε επάρκεια και οι κηδείες. Κι αυτές μουγγές. Το ξόδι γίνεται χωρίς μοιρολόι. Ποιος να μοιρολογήσει ποιον. Στέγνωσαν τα δάκρυα. Οι συντάξεις πλέον δεν φτάνουν και για τους πεθαμένους.

Την ώρα που οι κυβερνώντες έχουν πάρει το κοντύλι και λογαριάζουν τα κέρδη από τον τουρισμό, τον θαλασσινό, τα βουνά επι-

στρέφουν στη σιωπή τους μόλις οι ξενιτεμένοι χορέψουν τον τελευταίο χορό στο πανηγύρι του χωριού. Όσοι μέινουν πίσω θα έχουν συντροφιά το δελτίο των οχτώ, που πυροβολεί τους πάντες ως συνέντοχους για το ξόδεμα της Ελλάδας. Κι αυτός που στα ρεπορτάζ βαφτίζεται ακρίτας, που υμνολογείται ως φυλάσσω Θερμοπύλες, μετράει ξανά και ξανά τη σύνταξή του για να κάνει πράξη την εργώδη προσπάθεια των ηγητόρων μας να αποκτήσει η χώρα πρωτογενές πλεόνασμα. Τζίφος όμως το μέτρημα. Προσθέτει ακόμη και το τελευταίο σεντ. Τίποτε. Το μόνο που καταφέρνει είναι να ανησυχήσει τον γείτονα που ακούει τον επίμονο μεταλλικό ήχο. Για να βγάλει τον μήνα κάτι πρέπει να κόψει. Ίσως τη ζωή του.

Αυτή την Ελλάδα, την ορεινή, Αθυμήθηκε και φέτος το Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας. Συνοδοιπόρος του η Ιστορική και Λαογραφική Εταιρεία Τζουμέρκων. Είχαν τη συμπαράσταση της Τοπικής Αυτοδιοίκησης. Μίλησαν για έναν άλλο τουρισμό στο Θερινό Σχολείο Τζουμέρκων και Νοτιοανατολικής Πίνδου. Για ένα άλλο περιβάλλον. Για μια άλλη ποιότητα ζωής. Για μια άλλο περιβάλλον. Για μια άλλη ποιότητα ζωής. Για μια άλλο περιβάλλον. Για μια άλλο περιβάλλον. Για μια άλλο περιβάλλον.

Όπου η λέξη ανάπτυξη θα αποκτήσει νέο περιεχόμενο. Για μια νέα σχέση ανάμεσα στα πανεπιστήμια και τις τοπικές κοινωνίες. Για μύηση των μεταπτυχιακών φοιτητών, της νέας γενιάς, στην άλλη Ελλάδα, τις περιοχές εκείνες που οι Ευρωπαίοι καλαμαράδες ονομάζουν Λιγότερο Ευνοημένες/ Μειονεκτικές Περιοχές. Η Ελλάδα των βουνών έχει πολλές τέτοιες περιοχές. Η μια καλύτερη από την άλλη. Τα Τζουμέρκα, στα σύνορα Ηπείρου και Θεσσαλίας, όλη η Νότια Πίνδος είναι μια τέτοια περιοχή.

Η Ελλάδα είναι μια ορεινή χώρα. Κι αυτή η ορεινή χώρα δεν είναι μόνο στη στεριανή αλλά και στη θαλασσινή Ελλάδα. Η Ελλάδα χρειάζεται τα βουνά της, όπου κι αν βρίσκονται: στην Ήπειρο, τη Θεσσαλία, τη Μακεδονία, την Κρήτη ή τη Νάξο. Χρειάζεται να ανοίξει ο ορίζοντας. Να αγαπήσουμε τον τόπο μας. Να τον αγαπήσουν προπάντων όσοι παίρνουν τις αποφάσεις. Οι επετειακές δηλώσεις και το φραστικό ενδιαφέρον δεν αρκούν. Ας ακούσουμε το παράπονο των βουνών μας. Το παράπονο της άλλης Ελλάδας, που κάθε Σεπτέμβριο σκέφτεται τον χειμώνα που έρχεται.

Ο ΔΡΟΜΟΣ ΜΑΣ ΓΙΑ ΤΟ ΚΑΛΠΑΚΙ

Διπλή η αφορμή του γραπτού τούτου: Η μια, η ωραία πρωτοβουλία του Συλλόγου του χωριού μου, να ξαναζωντανέψουν, καθαρίζοντας τον δρόμο που έδενε, από την σύστασή του το χωριό, με τον «Κάτω κάμπο» στο Καλπάκι, με σύννομά του τον Καλαμά, δυτικά.

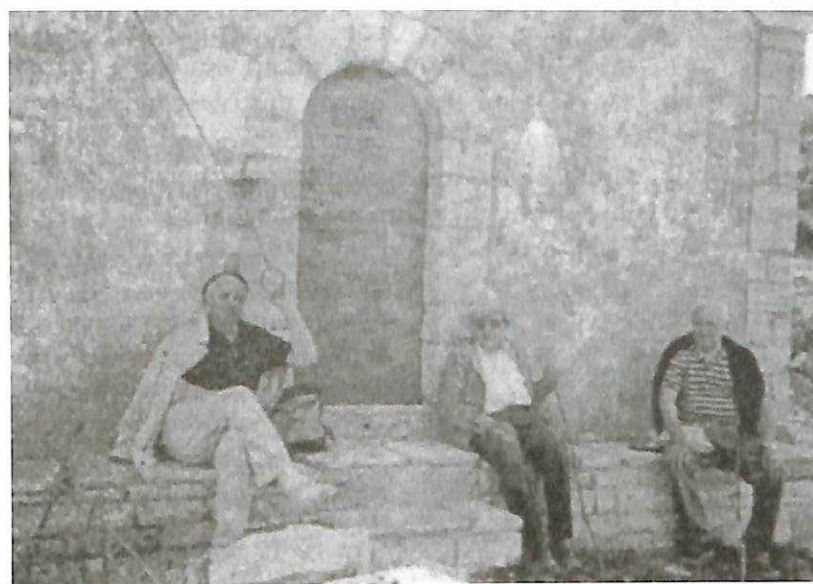
Η δεύτερη, είναι ένα κείμενο του συγχωριανού μου γνωστού καθηγητή Χαράλαμπου Μουτσόπουλου, στην εφημερίδα «ΒΗΜΑ», μιας Κυριακής του Σεπτεμβρίου.

Ο κ. Μουτσόπουλος αναφέρεται στο βιβλίο του φίλου και συναδέλφου (γιατρού) κ. Ηλία Παπαδημητράκου, με τίτλο «**Τόπος τέσσερις συν τρεις**». Το πρώτο διήγημα «Καλπάκι», αναφέρεται στις μαύρες μέρες του '50, ενός φερέλπιδος γιατρού, που βρέθηκε εκεί δεν ξέρω πώς, (σ.σ. ίσως ως στρατιώτης).

Η εισαγωγή του κειμένου του Χαράλαμπου Μουτσόπουλου, συνειρμικά μ' έφερε πολλά χρόνια πίσω, όταν ο δρόμος Σουδενά-Καλπάκι ήταν συνυφασμένος με την καθημερινή ζωή του χωριού και την ιστορία του.

Λέει ο Άκης:

«*Τελευταία εβδομάδα του Αυγούστου. Επιστροφή στην καυτή, άπνοη Αθήνα, με καθαρό μυαλό και καθαρά πνεύμα. Πολύτιμα δώρα της διαμονής μας στα Κάτω Σουδενά (Πεδινά) του Ζαγοριού, γενέ-*

Από την πορεία του Ιουνίου 1999. Πίσω από το φωτογραφικό φακό ο αξέχαστος φίλος Κώστας Χριστοδούλου, που έκανε τότε και την ωραία περιγραφή αυτής της πορείας στο «Ζαγόρι μας» (τεύχος 254).

τερια του αείμνηστου πατέρα μου. Μια από τις αγαπημένες μας πεζοπορίες, πρωί-πρωί, ήταν η διαδρομή Κάτω Σουδενά-Καλπάκι. Ανήφορος μέχρι την κορυφή του βουνού, ορόσημο το εξωκλήσι του Αϊ-Βλάση. Εύκολος κατήφορος ως το Καλπάκι. Πεζοπορία μιας ώρας, αφάνταστη ομορφιά από την εναλλαγή του κάμπου με τα τριγύρω βουνά. Το μονοπάτι άνοιξαν φέτος, από τα πουρνάρια και την πυκνή βλάστηση, σουδενόπουλα που ήρθαν να ξεκαλοκαιριάσουν στο χωριό. Μετά τη πεζοπορία ερχόταν η επιβράβευση. Αχιστός, μινωδάτος πατάς στο ταβερνείο του

κυρ-Μήτσου. Ξαναπαίρναμε τις θερμίδες που χάναμε από την πρωινή βόλτα μας».

Ο δρόμος Κάτω Σουδενά-Καλπάκι (όπως είπαμε), ήταν η κύρια αιμοφόρος αρτηρία, για το χωριό μου των 500 περίπου, κατοίκων εκείνα τα χρόνια και μέχρι το τέλος του Β' Παγκοσμίου Πολέμου και την απελευθέρωση.

Καθημερινά και ασταμάτητα, όλο το χρόνο, το ανεβοκατέβασμα των Σουδενιωτών στον «Κάτω κάμπο», όπου ήταν τα εύφορα ποτιστικά χωράφια, τ' αμπέλια και ο μύλος μας, όπως και τα χειμαδιά των κτηνοτρόφων. Διακόσια και πάνω γαϊδούρο-αλογο-μούλαρα, τα ΙΧ μεταφορικά μέσα της εποχής.

Αναπόφευκτες και οι προσωπικές, βιωμένες, μνήμες από τον δρόμο αυτό. Τον πρωτοπερπάτησα σκολαρούδι, 10 χρόνων τέλος άνοιξης του 1942, όταν μέρα παρά μέρα δυο φορές την εβδομάδα (μαζί με δυο συνομήλικες κοπέλες), φθάναμε με δώρη πορεία στη Βελλά, όπου οι Ιταλοί είχαν οργανώσει ένα πλήρες Νοσοκομείο. Με βασάνιζε τότε μια επιμονή σταφυλοκοκκίαση, που εκεί την θεράπευσα.

Αργότερα το χειμώνα 42-43, μια δυο φορές την εβδομάδα έφθανα στις «Βραστοβές», όπου τα μαντριά του πατέρα μου, για να φέρω γάλα για τον νεογέννητο τότε Άρη και τον

δχρονο Τάκη, τ' αλησμόνητα αδέρφια μου. Ας μην κρίνουμε κάποια πράγματα με τα σημερινά δεδομένα. Τότε μεγαλώναμε πολύ γρήγορα. Αλλά κι αυτός ο δρόμος δεν ήταν ποτέ έρημος τότε και ένιωθες ασφάλεια.

Το 1944, τελευταία χρονιά της Κατοχής, εκεί στις «Μουτσάλες», όπου σήμερα το Πολεμικό Μουσείο, μαζί με τον αγαπητό παιδικό μου φίλο λίγο μεγαλύτερο σε ηλικία, Φίλιππο Χατζή (συνταξιούχο αστυνομικό σήμερα), δίπλα στην νεορμάνη «Στούντβη», είχαμε καλλιεργήσει μπιστόνι και ανεβοκατεβαίναμε εκεί από Άνοιξη μέχρι Φθινόπωρο.

Ο τρύγος, τότε που το χωριό μας είχε αμπέλια, ήταν σωστό πανηγύρι και ο δρόμος προς το Καλπάκι, δρόμος χαράς και τραγουδιών, αλλά και δρόμος κόπων και ιδρώτα όλο τον άλλο χρόνο για την επιβίωση.

Θυμάμαι, χειμώνα του '39 προς '40, το ξεπάγιασμα μιας γυναίκας του χωριού μου, εκεί λίγο πριν φθάσει στο εξωκλήσι του Αη-Βλάση. Αυτό το σημείο είχε μείνει με τ' όνομα «στα μάρμαρα της Σοφίας».

Αρχές Ιουνίου 1999, παρέα με τους φίλους και συνεργάτες στο «Ζαγόρι μας», Γιάννη Τσεκούρα, τον αείμνηστο Κώστα Χριστοδούλου και τον δάσκαλο συγχωριανό μου Σπύρο Καπελίδη, κάναμε μια δώρη πορεία νοσταλγίας, αυτή Καλπάκι-Σουδενά, ανοίγοντας δρόμο μέσα από τα κλεισμένα πια μονοπάτια. Θά 'θελα αυτή η ανάβαση για το χωριό μου να μην είναι η τελευταία. Αλλά άλλοι βουλαί ανθρώπων και άλλα Κύριος κελεύει.

Αυτό όμως έχει μικρή σημασία. Εκείνο που πράγματι θάθελα να ονειρευτώ, είναι ο δρόμος αυτός, δρόμος ζωής και δουλειάς κάποτε να ξαναζωντανέψει, μαζί με το χωριό μου, μαζί μ' όλα τα χωριά που τα μαραγκιάσαμε και μαζί τους μαραγκιάζει ο τόπος ολόκληρος. Αυτό πιστεύω, δεν είναι ούτε ουτοπία, ούτε άρρωστη νοσταλγία. Είναι ανάγκη. Και η ανάγκη, γράφει πάντα την ιστορία.

Βασίλης Τζιόθας

1952. Νέοι του χωριού στο δρόμο προς το Καλπάκι για τον τρύγο.

ΕΠΙΜΝΗΜΟΣΥΝΗ ΔΕΗΣΗ ΣΤΗ ΓΚΡΑΜΠΑΛΑ

Την Κυριακή 3-11-13 εκατό Έλληνες πολίτες ανηφόρισαν στο ύψωμα της Γκραμπάλας και στον λιτό Τύμβο τίμησαν την μνήμη των πεσόντων στην ομώνυμη μάχη του 1940, αλλά και την μνήμη όλων των πεσόντων Ελλήνων κατά τον Ελληνοϊταλικό Πόλεμο. Απ' το ύψωμα της Γκραμπάλας χαμηλά φαίνεται το ιστορικό Καλπάκι και ο Έλληνας φαντάρος, ακοίμητος φρουρός της πατρίδας. Νότια της Γκραμπάλας, στο Ροντοβάνι, στέκει το άγαλμα της Ζαγορίσιας Γυναίκας του '40 να μας θυμίζει εσαεί την προσφορά της στον προαναφερθέντα πόλεμο. Η Γκραμπάλα, ο φαντάρος, η γυναίκα και στο Καλπάκι το Πολεμικό Μουσείο, δηλαδή ο αγώνας των Ηπειρωτών υπέρ βωμών και εστιών. Η 8η Μεραρχία πολέμησε εδώ και οι άντρες της ήταν Ηπειρώτες που έγραψαν ιστορία.

Δύο ιερείς έψαλλαν την επιμνημόσυνη δέηση για «ανάπαυση των ψυχών» των πεσόντων. Η δημοτική σύμβουλος του Δήμου Ζαγορίου δις Αγγελική Αγγέλη εκτελώντας χρέη τελετάρχη ανέγνωσε προσκλητήριο νεκρών κι ακολούθησε η επωδός «άπαντες απόντες, έπεσαν υπέρ πατρίδος». Η σιγή ενός λεπτού είναι συμβολική, γιατί χρειάζεται περισσότερος χρόνος να λειτουργήσει η συνείδηση, ώστε να εμπεδώσουμε τις πράξεις αυτών των ηρώων και όσων ηρώων έπεσαν στα αλβανικά βουνά. Στο «Ζαγόρι μας», φύλλο 434, σελ. 3, ο κ. Ελευθέριος Ματθιάδης, στο κείμενο με τίτλο «Ηρωες στα αζήτητα», γράφει για 11.911 σκοτωμένους Έλληνες αξιωματικούς και φαντάρους. Ας είναι αιώνια η μνήμη των δώδεκα χιλιάδων Ελλήνων ηρώων.

Οι καταθέσεις στεφάνων ξεκίνησαν απ' τον κ. Βλαχοπάνο, συγγενή του πεσόντος Ανθυπολοχαγού Νικολάου Χατζόπουλου. Στη συνέχεια κατέθεσαν στεφάνους συγγενείς των πεσόντων στη Γκραμπάλα Ευαγγέλου Τζίμα, Βασιλείου

Νάση και Ιωάννη Καψάλη. Ακολούθως ο κ. Νικόλαος Κατής, εκπρόσωπος της Περιφέρειας Ηπείρου, ο κ. Κώστας Καψάλης, Δήμαρχος Πωγωνίου, ο κ. Γαβριήλ Παπαναστασίου, Δήμαρχος Ζαγορίου, εκπρόσωπος της 8ης Μεραρχίας Ιωαννίνων, εκπρόσωπος της Αστυνομικής Διεύθυνσης Ιωαννίνων, εκπρόσωπος της Περιφερειακής Διοίκησης Πυροσβεστικής Ιωαννίνων, η Πρόεδρος του Περιφερειακού Τμήματος του Ερυθρού Σταυρού, εκπρόσωπος του Συνδέσμου Εφέδρων Αξιωματικών Ιωαννίνων, ο κ. Βασίλειος Τζιό-

πος της ΠΕΣΕΑ, εκπρόσωπος του Παραρτήματος Εθνικής Αντίστασης Κονίτσης, εκπρόσωπος του Συνδέσμου Συνταξιούχων Δασκάλων Ιωαννίνων και εκπρόσωπος της Αδελφότητας

Απόστολου Ντιναλέξη

Αιτωλοακαρνανών Ιωαννίνων. Οι δάφνες απ' τα 23 στεφάνια κάλυψαν τις κεφαλές όλων των πεσόντων στη Γκραμπάλα. Η ελληνική ιστορία ξαναγράφεται και οι ήρωες δαφνοστεφανώνονται, τιμούνται και δοξάζονται.

Ακολούθως ο κ. Γιώργος

κ.κ. Θουκυδίδης Παπαγεωργίου και Βαγγέλης Παπικιώτης ανέλυσαν το περιεχόμενο του βιβλίου και την εν γένει συγγραφική παραγωγή του κ. Μακρή. Απ' την νέα έκδοση του κ. Μακρή προκύπτει μια μαρτυρική Ήπειρος, πεδίο κατακτήσεων, καταστροφών και εξανδραποδισμού, με αποκορύφωμα την σκλαβιά στους Τούρκους για 500 χρόνια. Διώξαμε τους Τούρκους το 1912 και σε 28 χρόνια ήρθαν οι φασίστες να μας κατακτήσουν, αλλά υπάρχει και η Γκραμπάλα. Την παρουσίαση του βιβλίου έκλει-

Γενική άποψη από την επιμνημόσυνη δέηση

βας Πρόεδρος της Ιστορικής και Λαογραφικής Εταιρείας Ζαγορίου, η κ. Ελένη Δούβλη εκπρόσωπος του Πολιτιστικού Συνδέσμου Ζαγορισιών Ιωαννίνων, ο κ. Γεώργιος Δούβλης εκπρόσωπος του Ιδρύματος Βορειοηπειρωτικών Ερευνών, ο κ. Δημήτριος Γκατζές εκπρόσωπος της Τοπικής Κοινότητας Αρίστης, ο κ. Γεώργιος Τόσκας εκπρόσωπος της Βασιλικής Ενώσεως Ιωαννίνων, εκπρόσωπος της Βασιλικής Ενώσεως Κονίτσης, εκπρόσωπος της Βασιλικής Ενώσεως Μετσόβου, εκπρόσω-

πος της ΠΕΣΕΑ, εκπρόσωπος του Παραρτήματος Εθνικής Αντίστασης Κονίτσης, εκπρόσωπος του Συνδέσμου Συνταξιούχων Δασκάλων Ιωαννίνων και εκπρόσωπος της Αδελφότητας

Αιτωλοακαρνανών Ιωαννίνων. Οι δάφνες απ' τα 23 στεφάνια κάλυψαν τις κεφαλές όλων των πεσόντων στη Γκραμπάλα. Η ελληνική ιστορία ξαναγράφεται και οι ήρωες δαφνοστεφανώνονται, τιμούνται και δοξάζονται.

σε ο συγγραφέας δίνοντας έμφαση στη γνώση της πραγματικής ιστορίας. Θυμίζουμε εδώ και την βιβλιοπαρουσίαση της νέας έκδοσης απ' τον κ. Σάββα Θεοδώρου, στο τεύχ. 424 του Οκτωβρίου, σελ. 12, του περιοδικού μας.

Η Γκραμπάλα στέκει περήφανη κι αγέρωχη εκεί, ανάμεσα στο Ζαγόρι, την Κονίτσα, το Πωγώνι, την Βελλά και στο βάθος το Μπιζάνι. Η Γκραμπάλα μας περιμένει και τον Νοέμβριο του 2014.

Ο ΠΑΝΗΓΥΡΙΚΟΣ ΤΗΣ ΗΜΕΡΑΣ

Του ΓΙΩΡΓΟΥ ΖΑΧΑΡΗ

Αιδεσιμώτατοι, εκπρόσωποι των Πολιτικών και Στρατιωτικών αρχών, κυρίες και κύριοι

Η ιστορική μάχη της Γκραμπάλας, είναι ένα από τα τόσα ηρωικά επεισόδια του μεγάλου έπους του '40 και του μετώπου αντίστασης που άρχισε στις κορυφές της Πίνδου και έφθανε στους Φιλιάτες.

Ένα επεισόδιο όμως, το πιο καθοριστικό για την τελική έκβαση του πολέμου.

Για το έπος του '40 έγιναν περιλαμπρες εκδηλώσεις, όπως κάθε χρόνο και με αξιόλογους ομιλητές, που αναφέρθηκαν αναλυτικά στο έπος εκείνο.

Εμείς, εδώ σήμερα, ταπεινά μνημονεύουμε και τιμούμε, τα παιδιά, όντας τα περισσότερα Ηπειρωτόπουλα, εκτός του Θεσσαλονικιού Ανθυπολοχαγού Χατζόπουλου, που πέσανε

κυριολεκτικά «υπέρ βωμών και εστιών».

Εσείς, που τα ονόματά σας είναι γραμμένα απέναντί μας και πέσατε στην Γκραμπάλα και οι άλλοι που πέσανε στην Πίνδο, στο Πόγραδετς, στο Τεπελένι, στην Κλεισούρα, εσείς που με το άλικο αίμα σας ποτίσατε το ύψωμα που λέγεται Γκραμπάλα, γίνετε οι κυματοθραύστες, δεν λυγίσατε στο καυτό σίδερο που ξεπερνούσαν επάνω σας οι όλμοι και τα κανόνια των Ιταλών, μείνατε ακλόνητοι, αδείλιαστοι, πιστοί στη βαριά ιστορική μας κληρονομιά και δείξατε στους λαούς όλου του κόσμου ότι είμαστε ίδιοι από τα βάθη των αιώνων.

«Το μολών λαβέ» του Λεωνίδα στις Θερμοπύλες, το είπατε ΟΧΙ.

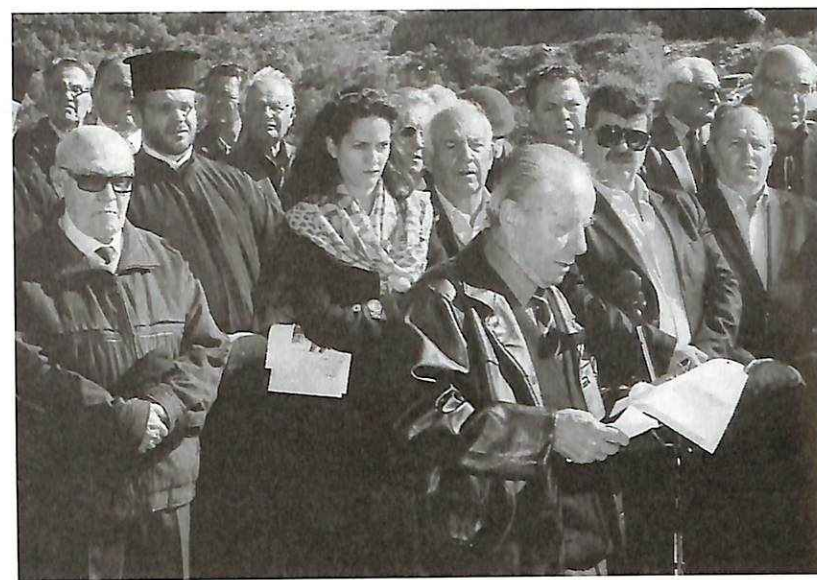
Βουβόι έμειναν εχθροί και φίλοι μας μπροστά στην άρνησή μας. ΟΧΙ βροντοφωνάξαμε. Τρελούς μας είπαν, μας πλέ-

Ο Δήμαρχος Ζαγορίου κ. Γαβριήλ Παπαναστασίου

Η Πρόεδρος του Περιφερειακού Τμήματος του Ερυθρού Σταυρού κα Παπαδοπούλου

Ο κ. Γιώργος Ζαχάρης εκφωνεί τον πανηγυρικό της ημέρας

καν μοιρολόγια. Πώς να νικήσει ο Δαβίδ τον Γολιάθ; Και όμως νικήσαμε. Γιατί δεν νικά ο άψυχος όγκος του σιδήρου, αλλά η ακλόνητη θέληση και η ψυχική δύναμη.

Η μοίρα όμως, μας έχει γράψει πάντα να γινόμαστε κυματοθραύστες, πάντα να είμαστε λίγοι.

Πάντα λίγοι και μοναχικοί πολεμήσαμε εναντίον πολλών και πάντα νικήσαμε. Πάντα για πανανθρώπινα ιδανικά, πάντα για τη λευτεριά μας, αλλά και για τη λευτεριά της οικουμένης.

Δεν λησμονιέται η σημερινή μέρα, γιατί αυτή δόνησε την οικουμένη πέρα ως πέρα. Για

άλλη μια φορά αποδείξαμε πως η Ελλάδα τότε να πέφτει για τη λευτεριά και ν' απαντάει ΟΧΙ.

Δεν δειλιάσαμε να ριχτούμε στον άνισο αγώνα, δεν υπολογίσαμε τη συντριπτική υπεροχή του αντιπάλου. Ενωμένοι, ορμήσαμε στη φωτιά του πολέμου, ατρόμητοι, άφοβοι, βέβαιοι για τη νίκη μας και νικήσαμε.

Ενωμένοι και σήμερα απέναντι στον οικονομικό πόλεμο που διεξάγεται και πάλι, αν το θελήσουμε και το αποφασίσουμε, θα νικήσουμε, όπως και το '40, ώστε να μην πάνε χαμένες οι θυσίες αυτών που σαν σήμερα έπεφταν για τη σωτηρία της Πατρίδας.

Ο Δήμαρχος Πωγωνίου κ. Κώστας Καψάλης

Ο Αντιπεριφερειάρχης κ. Νικόλαος Κατής

Συνέχεια στα ιδιαίτερα Πολιτιστικά του Καλοκαιριού

Ολοχρονίς το «μαυρο-Ζαγόρι» καρτεράει το καλοκαίρι σαν την Πασκαλιά και δεν έχει άδικο, αφού τότε και για δυο «βαριά» μήνες νεκρανσταίνεται κι ανθίζει.

Γιατί θιάζονται όμως τόσο αυτές οι μέρες να φύγουν;

Φέτος, σε πείσμα της κρίσης, οι πολιτιστικοί σύλλογοι ξεπέρασαν τους εαυτούς τους σε διοργανώσεις.

Από τα ιδιαίτερα θάθελα να σταθώ σε μια βραδιά στο μεσοχώρι του Ελαφοτόπου (Τσερβάρι) με θέμα: «**Φωνόγραφος και σουαρέδες**».

Στα πλαίσια των δραστηριοτήτων του ασιγαστου Αθλητικού Ομίλου Ελαφοτόπου που γεμίζει καθημερινά το περιποιημένο γήπεδο με παιδιά, εκτός από τους αθλητικούς αγώνες τα γνωστά πλέον **Γκράτζια** έχουν καθιερωθεί για τρίτη συνεχή χρονιά, μουσικοί αγώνες, με συμμετοχή μικρών και μεγάλων, σαν απόληξη του διάσημου -έτσι κι αλλιώς πανηγυριού- Έτσι και φέτος. Γεμάτο το μεσοχώρι κι ας τόπιανε ο αέρας. Ηθικός αυτουργός αλλά και δημιουργός ο Μιχάλης Οικονομίδης,

αφιερωμένος στο χωριό με πρόθυμους συνεργάτες, όλα τα μέλη του υπό τον ακούραστο Ηρακλή Τζόκα και το συμβούλιο του Αθλητικού Ομίλου κι όλους τους χωριανούς καλοπροαίρετους βοηθούς.

Στο πεζούλι δυο παλιά γραμμόφωνα ένα με χωνί του Ηρακλή κι ένα βαλιτσάκι Λιογκάτικο, πολύτιμα απομεινάρια μιας ζωής όπως κι οι «πλάκες» και δίπλα τους στοργικά και προστατευτικά καθισμένος ο Γιώργος Λιόγκας.

Ύστερα από την απαραίτητη εισαγωγή του Μιχάλη για να μας βάλει στο κλίμα της βραδιάς αρχίζει το πρόγραμμα.

Σε πρώτο πλάνο το «Ραμάτικο» πιάνο φερμένο στα χέρια από τον Πάνω Μαχαλά και τα παιδιά πρόθυμα να παίξουν.

Ο Μιχάλης Κ. Ντιναλέξης φοιτητής σε Πανεπιστήμιο της Αγγλίας, δραστήριο μέλος του συλλόγου κάνει την αρχή με κομμάτια της προτίμησής του.

Θ' ακολουθήσει η γλυκύτατη Ευρυδίκη Αναγνωστοπούλου 10χρονη κόρη της Ιωάννας Ματσιούλη. Σειρά έχουν οι Θεσσαλονικιές Άννα και Ιωσήφina Ήκλου, οι χαριτωμένες κόρες της Ναυσικάς Γιαβρόγλου κόρης του αξέχαστου Λάκη Γιαβρόγλου με τους γονείς και τη γιαγιά κατασυγκινημένους, να παρακολουθούν.

Θα τις διαδεχθεί ο Βασιλάκης Καππογιάννης γιος της Χαράς Βλαστού, το φαινόμενο. Το γελαστό οκτάχρονο παιδάκι (παιδί μουσικών) με σοβαρότητα και στυλ θα εκτελέσει το πρόγραμμά.

Θα κλείσει ο Ηλίας Βλαστός, δεκαεπτάχρονος γιος του Παύλου με το δικό του τρόπο.

Θ' ακολου-

θήσει το δεύτερο πρόγραμμα με θέμα:

Φωνόγραφοι, γραμμόφωνα και σουαρέδες

Ο Μιχάλης θα θυμίσει τα γλέντια των νέων άλλης εποχής, σε κρεβάτες και σάλες του χωριού, χωρίς απαιτήσεις, απλά φιλικά, αδελφικά, αγνά γι' αυτό κι αξέχαστα όπως τα μεταφέρουν οι παλιότεροι σ' ασκόλαγες κουβέντες κάτω απ' τον

Ελένης Οικονομίδου -Δούβλη

πλάτανο στο μεσοχώρι. Γιατί στο Ζαγόρι ανέκαθεν γλεντούσαν εξόν απ' την Πασκαλιά και τις μεγαλογιορτές και τα πανηγύρια, έτσι για να διώξουμε την μοναξιά και την απομόνωση.

Σειρά έχει οκαλότατος κι ευαίσθητος Κώστας Ζινδριλής που παρά την ηλικία του διατηρεί νεανική την καρδιά του κι απείραχτο το μυαλό του.

Χείμαρρος οι αναμνήσεις. Με ωραίο λόγο με εκπληκτική διαύγεια και παραστατικότητα αρχίζει να διηγείται ακουμπώντας αναπαυτικά στην κλείτσα του... και τις αναμνήσεις!...

Σαν ολόφρεσκα κομένα λουλούδια τα χρόνια, με την ορμή της νιότης και της ζωής κυρίαρχες, τους έρωτες του πλατωνικούς, τότε που ο έρωτας ήταν «ντροπιάρης» αλλά κι η ανάγκη για διασκέδαση κι αντάμωμα μεγάλη...

Κι οι «σουαρέδες» π' άφησαν εποχή στις κρεβάτες στο Ματσκάτ'κο, στο Κρομδ'άτκο, στο Ραμάτκο. Η διήγηση φυσική κάνει το πρόσωπό του να λάμπει από τρυφεράδα, όπως διηγείται ένα παραμύθι, γιατί παραμύθι έχει μείνει εκείνη η ζωή που νοσταλγικά ξετυλίγει αβίαστα σαν να την ξαναζει.

Χρόνια που στο πέρασμά τους χάραξαν αναλλοίωτες στιγμές έτσι που να γίνεται ευχάριστη κι όχι βασανιστική η αναπόλησή τους.

Μας μετέφερε σ' άλλους καιρούς και η συγκίνηση πλανιόταν

στον αέρα και δάκρυα απρόσκλητα ανέβαιναν στα μάτια.

Ο Μενέλαος Κικόπουλος αντικειμενικός ερευνητής αλλά κι ευαίσθητος ποιητής συμπλήρωσε ξαναθυμίζοντας τα τελευταία χρόνια που στα πανηγύρια σταματούσαν τα βιολιά και το γύριζαν στα «Ευρωπαϊκά» της εποχής, δίνοντας την ευκαιρία στους ... ανήμπορους ηλικιωμένους θεατές να σχολιάζουν τον ... «αγκαλιαστό».

Η συγκίνηση κορυφώθηκε όταν ο Γιώργος έβαλε στο φωνόγραφο την «πλάκα» με την «κομποραϊτά» και γέμισε το μεσοχώρι με το γνωστό κι αγαπημένο ήχο και το κούρδισμα. Τότε η Όλγα η Σακελαρίου γοητευμένη, τράβηξε τον Κώστα στα βήματα του παθητικού ταγκό, κι ύστερα στο νοσταλγικό βαλς «Όταν του φθινοπώρου το κρύο αγέρι».

Ακολούθησαν η Τζένη Ζινδριλή με τον Ντάνη, τον Γιάννη Καψάλη στο φοξ «Ζαχαρίας και Ανζουλίνα».

«Θ' αλλάξουνε τα πράγματα και θα γίνεις κυρία», προφητικά τα λόγια του Ζαχαρία κι ...ασυμβίβαστη κι ... άπιστη η Αντζουλίνα: «Σκάσε βούλωσέ το Ζαχαρία...». **Ας μην τελειώνε η βραδιά!!!** Μια αλλιώς τρυφεράδα απλώθηκε σ' όλων τις καρδιές.

Τα παιδάκια μ' ορθάνοιχτα μάτια ρουφούσαν το ζωντανό αυτό μάθημα ζωής, θάχουν να μολογούν σαν μεγαλώσουν, κι οι μεγάλοι αναστενάζουν με νοσταλγία κι ευχαρίστηση. Ο Αποστόλης Κρεμμύδας, ο αγαπητός Ντοβάς, ειδικός καθώς είναι στα μηχανήματα μας εξήγησε το μηχανισμό του φωνογράφου, πρώτης τάξεως ευκαιρία για μάθηση.

Η βραδιά έκλεισε με τα αναμνηστικά «καμπανάκια» που δόθηκαν σ' όσους έλαβαν μέρος έτσι για να μας ξυπνούν από την απραξία. Ήταν μια ιδιαίτερη βραδιά γεμάτη συναίσθημα και μνήμες που σίγουρα έφερε όνειρα γλυκά. Μπράβο τους!

Τους ευχαριστούμε για τη χαρά, τη νοσταλγία, την συγκίνηση, την τρυφεράδα.

Και του χρόνου πάλι εκεί στο μεσοχώρι του Τσερβαριού.

ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΔΟΥΒΛΗ

ΛΑΜΠΡΙΑΔΕΙΟΣ ΟΙΚΟΚΥΡΙΚΗ ΣΧΟΛΗ

ΑΝΩ ΠΕΔΙΝΩΝ

ΕΝΑ ΑΡΧΕΙΟ ΜΙΑ ΙΣΤΟΡΙΑ

Ιωάννινα 2013

Βιβλιοπαρουσίαση

Ο Γεώργιος Δούβλης, συγγραφέας του βιβλίου με τον παραπάνω τίτλο, δεν μου είναι άγνωστος. Αγαπητός συνάδελφος και συμμαθητής στο Ιεροδιδασκαλείο Βελλάς. Ζήσαμε την κοινή οικοτροφειακή ζωή του γευθήκαμε το φαγητό του μακαρίτη μάγειρά μας, του μπαρμπα-Ντήρα, ένα χρόνο στο μοναστήρι Βελλάς (1947-1948) και τα υπόλοιπα εφτά στο οικείο του Γεωργίου Σταύρου στα Γιάννινα, που μεταφερθήκαμε για να αποφύγουμε τα επακόλουθα του εμφυλίου. Πτυχιούχοι δάσκαλοι το 1955 υπηρετήσαμε με πίστη και αυταπάρνηση την δημόσια εκπαίδευση. Για πολλά χρόνια συνεργαζόμαστε στο Ίδρυμα Βορειοηπειρωτικών Ερευνών (ΙΒΕ) για την πολιτική και πολιτιστική ανάδειξη του Βορειοηπειρωτικού χώρου και την ανακούφιση των Ελλήνων κατοίκων του.

Ο Γεώργιος Δούβλης φυσικό ήταν να καταπιαστεί με τη μελέτη, την έρευνα και την ανασύνθεση της ιστορικής Λαμπριαδείου Οικοκυρικής Σχολής (Λ.Ο.Σ.) Άνω Πεδινών, αφού για χρόνια πολλά, από το 1973, διετέλεσε μέλος και πρόεδρος της Διαχειριστικής Επιτροπής της Σχολής. Το πόνημά του με τίτλο: «Λαμπριάδειος Οικοκυρική Σχολή Άνω Πεδινών» και υπότιτλο «Ενα Αρχείο μια Ιστορία», έκδοση Λ.Ο.Σ., Ιωάννινα 2013, από τις «Γραφικές Τέχνες Θεοδωρίδης», 220 σελίδες, καλαίσθητο και καλυπνόμενο, ανατρέχει στην ίδρυση της Σχολής του 1933 και την πορεία της, αναδεικνύοντας με πειστικότητα την πολύπλευρη κοινωνική της δράση και προσφορά στο κοινωνικό σύνολο, σε μια εποχή όπου, όπως πολύ σωστά γράφει ο ίδιος εισαγωγικά: «Τις πρώτες δεκαετίες από την ίδρυση της Σχολής ήταν εκατοντάδες, αφού τα χωριά μας έσφυζαν από ζωή, οι δυνατότητες για περαιτέρω μόρφωση ήταν σχεδόν αναπόφευκτες και περιορίζονταν μόνο σε ελάχιστες εύπορες οικογένειες, η Λαμπριάδειος Σχολή υπήρξε η μοναδική επαγγελματική εκπαιδευτική κυψέλη της περιοχής».

Το βιβλίο με σύντομο και μεστό λόγο προλογίζεται από την κ. Κωσταντίνα Μπάδα, Καθηγήτρια Κοινωνικής Λαο-

γραφίας του Τμήματος Ιστορίας Αρχαιολογίας του Πανεπιστημίου, η οποία γράφει σχετικά: «Ο κ. Δούβλης βασιζόμενος στο αρχείο του πρωτεργάτη της Σχολής Ν. Γεωργιάδη, στα πρακτικά των Συνεδριάσεων και σε άλλο αρχειακό υλικό, στην τοπική επίσης βιβλιογραφία αποτυπώνει με ειλικρίνεια, αίσθημα ευθύνης και με τεκμηρίωση το ιστορικό της ίδρυσης της Σχολής, τον τρόπο οργάνωσης και λειτουργίας της από το 1933».

Πρόκειται για ένα βιβλίο γραμμένο με ευθύνη και ευαισθησία για την Οικοκυρική Σχολή του χωριού του, την οποία υπηρέτησε με αγάπη, την πόνησε και την ανέδειξε. Το εξώφυλλο του βιβλίου κοσμείται με αντιπροσωπευτική φωτογραφία των εργαζομένων κοριτσιών στον αργαλειό. Μέσα από τις σελίδες της 73/χρονης λειτουργίας της Σχολής παρουσιάζονται τεκμηριωμένα όλοι εκείνοι που πρωτοστάτησαν και μόχθησαν για την ίδρυση και λειτουργία της: Ο ιδρυτής και ευεργέτης της Σχολής Ιωάννης Λαμπριάδης, ο Νικόλαος Γεωργιάδης, ο Αρχιεπίσκοπος Σπυρίδων, ο Κωνσταντίνος Κατσαδής και πολλοί άλλοι που αναφέρονται στο βιβλίο και υπογραμμίζεται η προσφορά τους.

Ο Πανωσουδενιώτης συγγραφέας καταποτιστικά γράφει λίγα χαρακτηριστικά στοιχεία για το χωριό που λειτούργησε η Σχολή, για τα Άνω Πεδινά (Σουδενά) τα οποία ανέδειξαν αρκετούς ευεργέτες, αλλά, κυρίως, πολλούς πνευματικούς ανθρώπους που τίμησαν την Ηπειρωτική τους καταγωγή και πλούτισαν την Ηπειρωτική βιβλιογραφία, όπως ο Νεόφυτος Δούκας, ο ιατροφιλόσοφος Ιωάννης Λαμπριάδης, ο Νικόλαος Γεωργιάδης, ο Στάθης Λαμπριάδης και πολλοί άλλοι.

Το περιεχόμενο του βιβλίου κατανέμεται σε επτά κεφάλαια. Με καθαρό λόγο και ειλικρινή διάθεση ο συγγραφέας ανασυνθέτει την ιστορία της Σχολής: Την ίδρυσή της από τον Ιωάννη

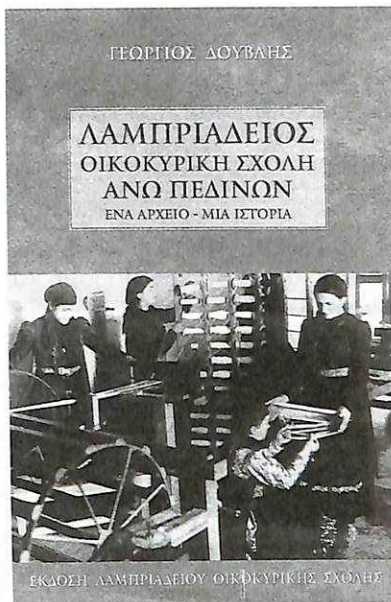
Λαμπριάδη, τη λειτουργία, διοίκηση και οργάνωση, το προσωπικό, τα περιουσιακά στοιχεία και τις μαθήτριες που φοίτησαν στην Επαγγελματική αυτή Σχολή. Το έβδομο κεφάλαιο (σελ. 105-129) αφιερώνεται στη συνεργασία της Σχολής με το Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων, συνεργασία που πραγματοποιήθηκε με την τροποποίηση της διαθήκης του δωρητή. Περιλαμβάνει ακόμη βιογραφικά των Νικολάου Γεωργιάδη και Παναγιώτη Λαζαρά και λίγα στοιχεία για τη

Νίκος Θ. Υφαντής

μεγάλη λαογράφο μας Αγγελική Χατζημιχάλη. Το υπόλοιπο περιεχόμενο του βιβλίου (σελ. 130-220) αποτελεί το παράρτημα, στο οποίο ο συγγραφέας συγκεντρώνει παραστατικά στοιχεία (συμβολαιογραφικές πράξεις, φύλλα κυβερνήσεως (ΦΕΚ), άλλα έγγραφα, δημοσιεύματα στον ημερήσιο τύπο για την λειτουργία της Σχολής, συμφωνητικά, εσωτερικό κανονισμό της Σχολής, παραστατικά και άλλα ντοκουμέντα), μέσα από τα οποία αναδεικνύονται όλες οι προσπάθειες ίδρυσης και λειτουργίας της Σχολής και η προσφορά της στην ευρύτερη περιοχή της Ηπείρου και στην Βόρειο Ηπειρο.

Από τις περιοχές της Βόρειου Ηπείρου, μετά την κατάρρευση του προηγούμενου καθεστώτος στην Αλβανία, μετά δηλ. το 1990 μέχρι το 2007 που ανεστάλη η λειτουργία της, φοίτησαν πολλά κορίτσια, τα οποία αναφέρονται ονομαστικά και τα χωριά της καταγωγής τους. Η προσφυγή σε πηγές, οι ερευνητικές προσπάθειες που κατέβαλε ο συγγραφέας για να απεικονίσει την ιστορία της Σχολής και την επαγγελματική, πνευματική και ηθική καλλιέργεια, την εκπαίδευση και μόρφωση των μαθητριών, σε ένα οικογενειακό περιβάλλον, αποδεικνύουν το ξεχωριστό ενδιαφέρον για τη Σχολή.

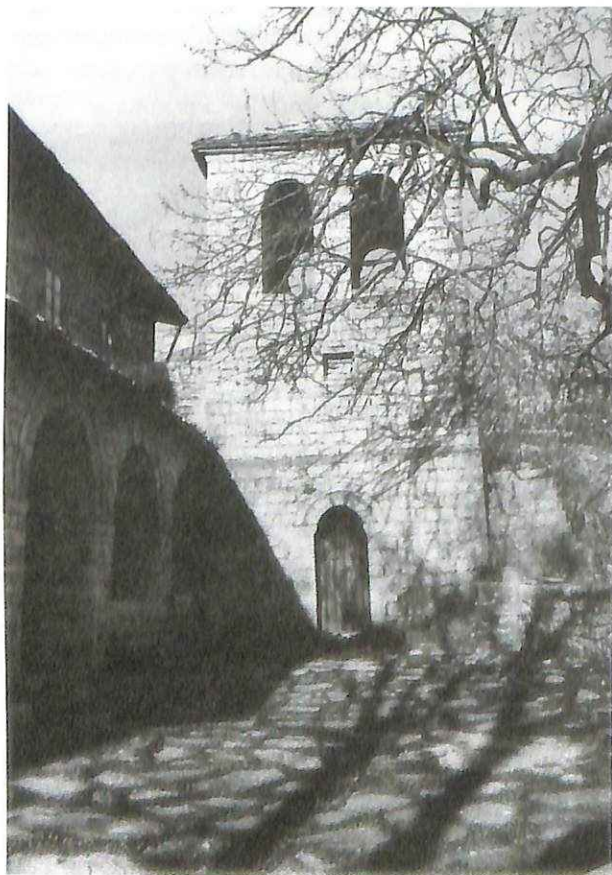
Με την όλη ανασύνθεση της

ιστορικής διαδρομής της Λ.Ο.Σ. μπορεί ο αναγνώστης να γνωρίσει την τεράστια κοινωνική της προσφορά στην περιοχή του Ζαγορίου και στον ευρύτερο ηπειρωτικό χώρο εδώθε και πέρα από τα σύνορα, καθώς και την δωρεά του Ιωάννη Λαμπριάδη και όλων εκείνων που αφιλοκερδώς πρόσφεραν τις υπηρεσίες τους. Τις προσωπικές του εμπειρίες, τα βιώματα και τις αναμνήσεις εναπέθεσε στο πόνημά του ο Γιώργος Δούβλης για το επαγγελματικό ίδρυμα στο χωριό του, στην απρόσκοπτη και εύρυθμη λειτουργία του οποίου τα μέγιστα συνεισέφερε και εκείνος.

Δεν πρέπει να μας διαφεύγει το γεγονός ότι η Σχολή λειτούργησε σε δύσκολα χρόνια, «τότε που η εκπαιδευτική μέριμνα για την ύπαιθρο, κυρίως, ήταν εντελώς ανύπαρκτη, αφού πέραν των δημοτικών σχολείων δεν υπήρχαν ούτε Γυμνάσια ούτε Λύκεια, ούτε και επαγγελματικές σχολές». Η Λ.Ο.Σ. στα δισεκατο χρόνια πρόσφερε «ολοκληρωμένη επαγγελματική μόρφωση, αλλά και αξιοπρεπή παιδεία». Δεν παραλείπει ο συγγραφέας να αναφέρει την ουσιαστική συνεισφορά των Διοικητικών Συμβουλίων (Επιτροπών), των Διευθυντριών και του λοιπού προσωπικού του ιδρύματος, οι οποίοι στις συνεχώς αυξανόμενες υποχρεώσεις απέναντι στις φιλοξενούμενες μαθήτριες, επετέλεσαν έργο πολύπλευρο και πολύμοχο.

Τελειώνοντας τα λίγα αυτά λόγια για το βιβλίο εύχομαι στον συνάδελφο συμμαχητή από καρδιάς υγεία, δύναμη και πλούσια πνευματική καρποφορία.

Ι. Ναός Αγίου Νικολάου Ελαφοτόπου

Ένα βιβλίο με ιδιαίτερο ενδιαφέρον για το Ζαγόρι, κυκλοφόρησε πρόσφατα, με τον τίτλο «ΛΑΜΠΡΙΑΔΕΙΟΣ ΣΧΟΛΗ ΑΝΩ ΠΕΔΙΝΩΝ» του συμπατριώτη συγγραφέα Πανωσουδενιώτη Γιώργου Δούβλη.

Πρόκειται για μια σοβαρή και υπεύθυνη πνευματική εργασία, στην οποία καταγράφονται με κάθε λεπτομέρεια όλα τα γεγονότα, που αναφέρονται στη μακρόχρονη λειτουργία της Λαμπριαδείου Σχολής από την ίδρυσή της το έτος 1933 μέχρι το 2006. Ο συγγραφέας παρά τις επαγγελματικές ασχολίες ως εκπαιδευτικός, πιστός λάτρης της γενέθλιας γης, αφιέρωσε τον εαυτό του για την επιτυχία της Λαμπριαδείου Σχολής, ιδιαίτερα σαν μέλος για πολλά χρόνια της Διαχειριστικής Επιτροπής του Κληροδοτήματος και τελευταία πρόεδρος

Νικολαΐδη, Κώστα Λαζαρίδη, Φρίξου Τζιόβα και πολλών άλλων διαθέτοντας τον εαυτό τους σε ό,τι καλό και χρήσιμο.

Η Λαμπριάδεις Σχολή αποτέλεσε πραγματικά ένα φάρο πνευματικό πλατιάς μόρφωσης σε «πολλές εκατοντάδες Ελληνίδες αλλά και αλλοδαπές, κυρίως από τη Β. Ηπειρο και την Αλβανία». Απέκτησαν πολύτιμα εφόδια για τη ζωή τους και ειδικεύτηκαν κατάλληλα στην τέχνη του αργαλειού και κάθε άλλου είδους άλλες τεχνικές γνώσεις για γυναίκες και νοικοκυρές.

Έτσι πραγματοποιήθηκε και το όραμα του μεγάλου ευεργέ-

Το νέο μεγαλύτερο κτιριακό συγκρότημα της Σχολής στα Άνω Πεδινά.

της.

Στις 220 σελίδες του βιβλίου παρουσιάζει με τρόπο ερευνητικό και σε βάθος όλα τα ζητήματα από τα πιο απλά ως τα δύσκολα, που αντιμετώπισαν οι υπεύθυνοι για την εύρυθμη λειτουργία της Σχολής προς εκπλήρωση της σπουδαίας αποστολής της.

Μεγάλη και ανεκτίμητη η συμβολή του συμπατριώτη μας συγγραφέα. Συνέδεσε το όνομά του με τη Λαμπριάδεις.

Είναι στην ψυχροσύνη των διδασκάλων η προσφορά τους για την πρόοδο της κοινωνίας, όπως και η σωστή μόρφωση των νέων. Και το Ζαγόρι έχει να επιδείξει πλείαδα διδασκάλων, που εμφορούνται από υψηλά ιδεώδη και διέπρεψαν σ' όλους τους τομείς της δραστηριότητάς τους. Έτσι και ο Γεώργιος Δούβλης ακολούθησε τα βήματα των διδασκάλων Γιάννη

τη και ιδρυτού της Σχολής Ιωάννου Λαμπριάδη μια ακόμα αρετή των Ζαγορίσιων. Η αγαθοεργία για τη σωτηρία και προκοπή της Πατρίδας τους.

Και πληροφορούμαστε στη συνέχεια από την ανάγνωση του βιβλίου. Μετά την αναστολή της λειτουργίας της Λαμπριαδείου ως χειροτεχνικής Σχολής, ο Γεώργιος Δούβλης κίνησε «γην και ύδωρ» και επέτυχε με τη συνεργασία του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων, στις κτηριακές εγκαταστάσεις της Σχολής, να στεγαστεί και να λειτουργήσει ο Πανεπιστημιακός Σταθμός Οικολογίας με την ονομασία: Πανεπιστημιακός Λαμπριάδεις Σταθμός Οικολογίας (Πα-Λα-Σο, σε συντομογραφία) με ό,τι αυτό συνεπάγεται για την ανάπτυξη του Ζαγορίου.

Και έχει ξεχωριστή σημασία

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΔΟΥΒΛΗΣ ΛΑΜΠΡΙΑΔΕΙΟΣ ΟΙΚΟΚΥΡΙΚΗ ΣΧΟΛΗ ΑΝΩ ΠΕΔΙΝΩΝ

για τα επάνω Σουδενά, γιατί η λειτουργία ενός πνευματικού ιδρύματος, ήταν το όνειρο και ο διακαής πόθος του Μεγάλου Διδασκάλου του Γένους, Πανωσουδενιώτη Νεοφύτου Δούκα, η ίδρυση Πανεπιστημίου στο Ζαγόρι.

Ευχόμαστε στον αγαπητό Γιώργο Δούβλη να ευοδωθεί η νέα αυτή προσπάθεια και να συνεχίσει ο Πα-Λα-Σο τη λει-

τουργία του άλλα τόσα χρόνια, όσα και η Λαμπριάδεις Σχολή για το καλό και ωφέλιμο όλου του Ζαγορίου.

Προσωπικά αισθάνομαι ξεχωριστή ικανοποίηση και εκφράζω τα θερμά μου συγχαρητήρια στο συγγραφέα Γιώργο Δούβλη για τη νέα του επιτυχία με την έκδοση του βιβλίου του «Λαμπριάδεις Οικοκυρική Σχολή Άνω Πεδινών», προτρέποντας τους Ζαγορίσιους να κάνουν κτήμα τους το βιβλίο αυτό, για τον πλουτισμό της βιβλιοθήκης τους. Το αξίζει.

ΣΑΒΒΑΣ ΘΕΟΔΩΡΟΥ

ΒΡΑΒΕΥΣΗ ΤΟΥ ΜΕΝΕΛΑΟΥ ΣΤ. ΚΙΚΟΠΟΥΛΟΥ

Ο Δήμος Ζαγορίου με την υπ' αριθ. 250/30-9-2013 ομόφωνη απόφαση του Δημοτικού του Συμβουλίου βράβευσε τον Μενέλαο Στ. Κικόπουλο, επίτιμο φιλόλογο, λυκειάρχη, ποιητή και πεζογράφο, από τον Ελαφότοπο (Τσερβάρι) του Ζαγορίου, για το πλούσιο και αξιόλογο συγγραφικό του έργο πεζό και ποιητικό και τη σημαντική συμβολή του στην προβολή του Ζαγορίου στον ευρύτερο Ηπειρωτικό και Ελλαδικό χώρο.

Η βράβευση αυτή περιποιεί στον συγγραφέα ιδιαίτερη τιμή, γιατί προέρχεται από τον τόπο καταγωγής του, το ονομαστό Ζαγόρι, που ένα από τα πολλά χωριά του είναι και ο Ελαφότοπος (Τσερβάρι), αγαπημένη γενέτειρα και μούσα του συγγραφέα.

Είναι το όντι παρήγορο να διαπιστώνει κανείς πως ακόμα και σε χαλεπούς καιρούς, δεν απολείπει η ελπίδα για αναγνώριση κάποιων ξεχωριστών ανθρώπων, που καθένας από το δικό του μετερίζι πρόσφερε και εξακολουθεί αν προσφέρει στον πολιτισμό αυτής της πολύπαθης χώρας.

ΔΗΜΟΣ ΖΑΓΟΡΙΟΥ

Ο Δήμος Ζαγορίου
με την υπ' αριθ. 250/30-9-2013

ΟΜΟΦΩΝΗ απόφασή του

ΒΡΑΒΕΥΕΙ

Τον κ. Κικόπουλο Μενέλαο

τ. Στεφάνου

Επίτιμο φιλόλογο, Λυκειάρχη, ποιητή και πεζογράφο, από τον Ελαφότοπο (Τσερβάρι) του Ζαγορίου, για το πλούσιο και αξιόλογο συγγραφικό του έργο και τη σημαντική συμβολή του στην προβολή του Ζαγορίου στον ευρύτερο Ηπειρωτικό και Ελλαδικό χώρο.

Ο ΔΗΜΑΡΧΟΣ
ΠΑΠΑΝΑΣΤΑΣΙΟΥ ΤΑΦΗΤΗΣ

ΑΠΟΦΕΙΣ

Ο καθορισμός του ετησίου τέλους ύδρευσης..

Του ΧΡΗΣΤΟΥ ΓΑΜΠΡΙΤΣΙΟΥ
πρ. Κοινοτάρχη Κρυόβρυσης

Το ετήσιο τέλος ύδρευσης είναι ανταποδοτικό και αποτελεί ειδικευμένο έσοδο. Ανταποδίδουν, δηλαδή, οι υδρολήπτες, συνολικά, την δαπάνη συντηρήσεως και λειτουργίας του υδραγωγείου, από το οποίο υδρεύονται αυτοί.

Ο κάθε υδρολήπτης οφείλει να ανταποδώσει μόνο όσο χρηματικό ποσό αναλογεί στην ποσότητα του νερού που κατανάλωσε αυτός, όπως αυτή προκύπτει από τον υδρομετρητή του. Ούτε περισσότερο, ούτε λιγότερο. Το περισσότερο αποτελεί φόρο, το λιγότερο χαριστική πράξη.

Για τον υπολογισμό της τιμής μονάδας του νερού διαιρείται το υπολογιζόμενο συνολικό ποσό της ετήσιας δαπάνης συντηρήσεως και λειτουργίας του υδραγωγείου με την υπολογιζόμενη ετήσια κατανάλωση της συνολικής ποσότητας του νερού και το πηλίκον που θα προκύψει θα είναι το τέλος ύδρευσης κατά κυβισμό μέτρο νερού.

Η συνολική ετήσια δαπάνη συντηρήσεως και λειτουργίας του υδραγωγείου και η συνολική ετήσια κατανάλωση ποσότητας του νερού, υπολογίζεται με βάση τα δεδομένα των δύο τελευταίων ετών και με κάθε συγκεκριμένη και βάσιμη πρόβλεψη.

Ο λογαριασμός αυτός, στον οποίο μεταφέρεται το τυχόν υπόλοιπο, πιστωτικό ή χρεωστικό, του προηγούμενου οικον. έτους, πρέπει να παρατίθεται αναλυτικά στην απόφαση καθορισμού. Διαφορετικά, η κανονιστική απόφαση αυτή θα είναι ανατιολόγητη και, ως τιαυτή, μη νόμιμη και μη έγκυρη.

Επομένως, η τιμή μονάδας του νερού προκύπτει, ως ανωτέρω, και δεν καθορίζεται κατά την κρίση του αρμοδίου οργάνου, το οποίο το μόνο που οφείλει να κάνει είναι να περιορίζει, όσο μπορεί να γίνει, τα έξοδα συντηρήσεως και λειτουργίας του υδραγωγείου, διότι, ανάλογο με το ποσό των εξόδων θα είναι και το ποσό της τιμής του νερού.

Κάθε αυτοτελές υδραγωγείο, που υδρεύει ορισμένο χώρο, πρέπει να έχει τον δικό του λογαριασμό και τον δικό του καθορισμό της τιμής μονάδας του νερού.

Απαλλαγή υδροληπτών, εν όλω ή εν μέρει, από την ανταπόδοση και επιβάρυνση με το απαλλασσόμενο χρηματικό ποσό των άλλων υδροληπτών, αντιβαίνει στην αρχή της ανταποδοτικότητας, διότι, επί του ανταποδοτικού τέλους εφαρμοστέα είναι η αρχή της αναλογίας και όχι της φοροδοτικής ικανότητας.

Κοινωνική πολιτική δεν μπορεί λοιπόν να γίνει με παράβαση των αρχών της ανταποδοτικότητας και της αναλογίας.

Η έκθεση με τίτλο «εικόνες της Ελλάδος» που περιέχει ασπρόμαυρες φωτογραφίες του Fred Boissonas και διοργανώνει το Ριζαρείο Ίδρυμα, τώρα με την συνεργασία της ΑΡΤΗρίας φτάνει και στην Λευκάδα.

Η ιδέα και η υλοποίηση της δημιουργίας της Συλλογής ήταν του αείμνηστου Άγγελου Κίτσου και η επιμέλεια του Τάκη Αναγνωστόπουλου.

Τα εγκαίνια θα γίνουν το Σάββατο, 16 Νοεμβρίου, στις 8 μ.μ., και θα προλογίσει ο πρόεδρος του Ριζαρείου Ίδρυματος, τ. πρόεδρος Πανεπιστημίου Ιωαννίνων και αρθρογράφος του «Π.Α.» Χρήστος Μασσαλάς με θέμα: «Το φαινόμενο Fred Boissonas».

Η έκθεση λειτουργεί: Δευτέρα-

Η Λευκάδα επόμενος σταθμός της έκθεσης του Ριζαρείου Ίδρυματος

Τα εγκαίνια θα προλογίσει ο πρ. Πρόεδρος του Πανεπ. Ιωαννίνων Χρ. Μασσαλάς

Τρίτη-Τετάρτη-Πέμπτη: 18.00-21.00 και η είσοδος είναι ελεύθερη.

Η έκθεση περιλαμβάνει 30 ασπρόμαυρες φωτογραφίες από τα ταξίδια του καλλιτέχνη στην Ελλάδα την περίοδο 1903-1913 και παρουσιάζεται σε τέσσερις ενότητες: Ακρόπολη-Αθήνα και καθημερινή ζωή, Θάλασσες και όρη - δρόμοι εμπορίου, Αρχιτεκτονικά - οικίες και αυλόγυροι, Ζωή στην ύπαιθρο.

Ο Fred Boissonas από το πρώτο του ταξίδι στην Ελλάδα, στην Κέρ-

ΑΡΘΡΟ ΣΤΗ ΓΑΛΛΙΚΗ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ

Το Ζαγόρι στη Φιγκαρό

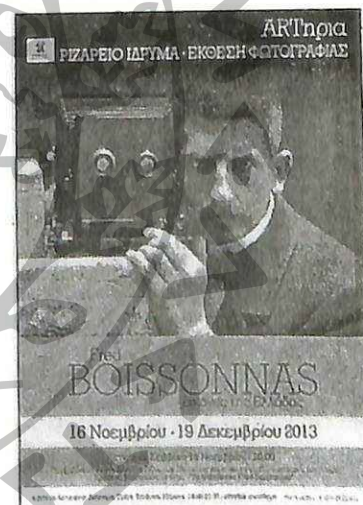

Στις σελίδες μιας από τις μεγαλύτερες γαλλικές εφημερίδες, της Sigaro, βρέθηκε πριν από λίγες μέρες το Ζαγόρι. Στο ένθετο της εφημερίδας στις 27 Σεπτεμβρίου η Μωντ Βιντάλ-Νακέ γράφει για την εμπειρία της στα χωριά του Ζαγορίου, στα «διαμάντια της ιστορίας που ξαναζούν αναζωογονημένα».

Στο κείμενο, κεντρική θέση έχει ένα ζευγάρι, η Λιάνα και ο Παντελής, που αποφάσισαν να αφήσουν την Αθήνα και να εγκατασταθούν στην Αρίστη. «Η Λιάνα ήταν δικηγόρος και ο Παντελής διακοσμητής. Όπως αρκετοί Έλληνες, περνούσαν τις διακοπές τους, όταν ήταν παιδιά, στο χωριό των παππούδων τους. Συνέχισαν να το κάνουν στην ενήλικη ζωή τους, μέχρι που αποφάσισαν να «εγκαταλείψουν την τρελή ζωή της Αθήνας και να εγκατασταθούν στο χωριό» αναφέρει η αρθρογράφος για το ζευγάρι που έχει πλέον τουριστική επιχείρηση στην Αρίστη. Κατά τα λοιπά, το κείμενο περιγράφει σε πλήρη ενθουσιασμό το γεωγραφικό ανάγλυφο της περιοχής και τη φύση, ενώ ανατρέπει και στην ιστορία τους, κατά τη διάρκεια της τουρκοκρατίας, αλλά και τη νεότερη. Από το Καπέσοβο, περνάει από τη «Στέρνα» της Ελλάς και του Θουκυδίδη Παπαγεωργίου και στο Πάπιγκο συνομιλεί με τη Δάφνη Δήμου και τους διάσημους επισκέπτες του πατέρα της, τον Κουντέλκα και τον Ρονίς που αποτύπωσαν στις φωτογραφίες τους το Ζαγόρι. Επίσης, περιγράφει αδρά όλα αυτά που προκαλύν εντύπωση στο βαθμό του δέους στους επισκέπτες, όπως τη Δρακόλιμνη, το φαράγγι του Βίκου και άλλα, «στην καρδιά της Ηπείρου, της ορεινής αυτής περιοχής στα βορειοδυτικά της Ελλάδας». «Πάθος και περηφάνια διακρίνουν όσους ζουν σε αυτή την περιοχή με τον ισχυρό χαρακτήρα» καταλήγει η Μωντ Βιντάλ Νακέ στο κείμενό της για το Ζαγόρι.

ΓΙΩΡΓΟΣ ΤΣΑΝΤΙΚΟΣ

(Από τον ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΟ ΑΓΩΝΑ 2-10-2013)

της χώρας και εκδίδοντας περίπου δέκα λευκώματα για την Ελλάδα, γνωρίζει στην Δύση την Ελληνική κουλτούρα.

ΣΤΟ ΔΙΛΟΦΟ, ΣΤΟ «ΛΙΘΟ»

Το Δίλοφο, σε κάθε εποχή, είναι άγγιγμα ψυχής. Όπως εκείνο το φθινοπωρινό βραδάκι του Οκτώβρη με πανσέληνο που είχα καιρό να δω την ομορφιά και τον πολιτισμό της πέτρας. Να φέγγει τα μάτια και την ψυχή καθώς μαγεύεσαι από το φωτισμένο καλντερίμι όπου η σιωπή μετράει τα βήματά σου. Να σκύβεις καθώς φοβάσαι το σκοτάδι και η φεγγαρόσκονη να σου δείχνει την τέχνη του μάστορα στο λιθόστρωτο σοκάκι. Και σαν πάρεις θάρρος ορθώνεις τη ματιά σου στο ψηλότερο αρχοντικό του Ζαγοριού για το χατίρι -λένε- της νύφης από το Κουκούλι ή φιλόδοξο σημάδι του πλούσιου γαμπρού.

Το Δίλοφο, ξέμακρο από τον τουριστικό συρφετό, φιλοξενεί «ψαγμένους» επισκέπτες σε χώρους που σέβονται τον πολιτισμό του τόπου. Παλιά αρχοντικά, εκκλησίες, πλατείες και σύγχρονοι ξενώνες επισημαίνουν το αρμονικό δέσιμο του χθες με το σήμερα.

Αυτό τον τόπο διάλεξε και ο Τάκης ο Κουνάβος για να μας προσφέρει την ομορφιά του δικού του «Λίθου». Ένα καλαίσθητο εστιατόριο-καφέ που η εξωτερική ζαγορίσια λιτότητα του κτιρίου σε προδιαθέτει θετικά. Η αφθονία των γεύσεων και της ευχάριστης ατμόσφαιρας αφορά το εσωτερικό του. Έτσι ήταν στο Ζαγόρι. Η ανεπιτήδευτη απλότητα του έξω και ο αμνητός των αγαθών στο εσωτερικό και στο μέτρο των δυνατοτήτων της κάθε κοινωνικής τάξης. Η περίτεχνη διακόσμηση των τοίχων, των επίπλων, η ακριβή οικολογική των αρχοντόσπιτων και όλος αυτός ο πλούτος του εσωτερικού που φανέρωνε μια εσωστρεφή οργάνωση της κατοικίας. Στο «Λίθο» νιώθεις αυτή τη ζεστασιά του ζαγορίσιου φιλόξενου σπιτιού που συμπληρώνει η γνήσια υποδοχή του Τάκη.

Το Δίλοφο κέρδισε την προτίμηση όχι μόνο των ντόπιων αλλά και των «Ξένων», όπως του κρητικού της παρέας που μίλησε με νοσταλγία για την αυθεντικότητα των παλιών μόνιμων κατοίκων του χωριού. Σήμερα, νομίζω, πως ο οικοδεσπότης του «Λίθου» συνεχίζει αυτή την παράδοση με σύγχρονη εκδοχή. Με τον ήρεμο και αληθινό λόγο ενός νέου ανθρώπου που μαζί με τη σύντροφό του έκανε το επάγγελμα τρόπο ζωής ή τον τρόπο ζωής επάγγελμα. Δοσμένος κυριολεκτικά σ' αυτό, θα σου προσφέρει γεύσεις και μυρουδιές θαυμάσιες. Σαν εκείνο το γουρουνόπουλο, σιγοψημένο για ώρες στη γάστρα ή εκείνη τη σούπα από μοσχάρι σε ζουμί-ζελέ από βρασμένα κόκκαλα.

Το κατάστημα διαθέτει ειλικρίνεια και δεν πουλάει τα δήθεν «παραδοσιακά» που μας έκαναν να ξεχάσουμε και την έννοια της παράδοσης. Παραδοσιακό γιαούρτι, τυρί, κρέας ... μέχρι και κάρβουνα ακούς ή διαβάξεις! Σου υποσχεται ποιότητα με τα σύγχρονα δεδομένα των προϊόντων, καθαριότητα σχολαστική και προπαντός μαγειρική Τάκη, στην υγεία μας...

Μαρία Τσούπη

Πώς γύρισαν ανάποδα όλα όσα ξέραμαν;

■ Ποια καλή πρόθεση; Πού να την βρω την καλή πρόθεση; Ένα καλό μαντάτο ρε... Κάτι το παρήγορο, αδέρφια!... Το τέλος του κόσμου έρχεται; Πώς χαντακώθηκαν έτσι; Διαβάζεις εφημερίδα; Πουθενά φως... Ακούς ειδήσεις; Τρομοκρατίες... Βλέπεις κοσμάκη κοπάδια-κοπάδια, ακίνητους... **να σταλίζουν** σε Νοσοκομεία, Τράπεζες, Υπουργεία, ταμεία, και, και... Το χάλι το τρανό, είναι στην κυρία Εφορία... Πάνουν κι έρχονται και λογαριασμό δεν βρίσκουν...

Δεν ξέρουν **πουθενά** να σου πουν... **ποιο** είναι εκείνο που πρέπει να κάνουν... για την υπόθεσή τους... Μολογάν ο ένας στον άλλον **τι** τράβηξε με την περίπτωσή του; Παντού εκκρεμότητες αξεπέραστες, κι όλοι οι καρεκλάτοι να δηλώνουν αναρμόδιοι της περιπτώσεως. Κι όλοι οι φτωχούληδες (κι ας είναι και μεγαλοκτηματίες των ουρών...) να νομίζουν πως ήρθε το τέλος τους... Οι καημένοι... που νόμιζαν πως τάχα σιάξει στη ζωούλα τους... θα τιμωρηθούν γιατί ίδρωσαν και κόπιασαν... για τα παιδιά τους... για τα γεράματά τους!... Πώς γύρισαν ανάποδα όλα ξέρα-
μαν;

Καθένας **στα παράθυρα** λέει το δικό του... όλοι είναι ειδικοί για διάφορες αναποδιές του συστήματός μας του: φορολογικού... του εισπρακτικού... του ποινικού... Του ποινικού ρέε... Γιατί τους αφήσατε να χρωσταν... χωρίς λόγο; Γιατί, υπάρχουν κι άνθρωποι που έχουν κάποιο λόγο να χρωσταν... χωρίς λόγο; Υπάρχουν πολλοί λόγοι... πολλά βάσανα που λέμε... Και μέσα σ' όλη αυτή την ...ωραία ατμόσφαιρα που έλεγε ο καλός μας Ηλιοπούλος, νάχουμε και τις διαφημίσεις τις ασύστολες!... Τις διαφημίσεις της ημιαπάτης ή και σκέτης της απάτης της ξετσιπίω-της!... Ξεσηκώθηκαν όλοι οι εξυπνάκηδες και διαφημίζουν ό,τι μπορεί να κάνει έναν βλάκα... να τ' αγοράσει... Θες έξυπνος απατεωνίσκος είναι... θες οργανισμός κοινής ωφελείας!... Μωρέ, λες... Τι όμορφα σεντόνια... και τζιάμπα... ας τα πάρω για την τσιούπρα, που θα παντρευτεί... Και σούρχονται πακέτο κάτι ωραίες χρωματιστές **τσαντίλες**... για να στραγγίσεις το γάλα... του παλιού καιρού, που μας έφερνε ο χωριάτης του μαχαλά μας... στην πόρτα μας.

Έπρεπε να το στραγγίσουμε... ήταν στολισμένο και με χορταράκι του Θεού και με κοπριούλες της προβατίνας ή της γίδας ή και της γελάδας!... Πού να ξέρετε τι σας λέω τώρα; Εμείς, έπρεπε νάχουμε τζαντίλα καλοπλυμένη... για να μη μας κάψει το γάλα!... Μπορείτε, αδέρφια, να μου πείτε **γιατί**, ακόμα κι ο Ελληνικός Κινηματογράφος τόριξε στην τρελή; Μια χαρά ηθοποιοί... που αρέσουν... κι ένα τσούρμιο καλοί - σας λέω!... Α λέω... να δούμε τον τάδε και τη δείνα... να μας έρθει ταίσιο αναπαιτικά... Τρω κι ένα τσικολάτο... και βλεπεις... Τους καλούς σου τωρινούς ηθοποιούς... να κάνουν ό,τι ξωπαρμάρα φαντάζεσαι... και μπίστη μου... Και ρωπιέμαι...

Το σενάριο είναι της οκάς... και τι να κάνουν τα καψαρά **τα παιδιά** στην αναβροχιά, καλό είν' και το χαλάζι!... Έχω όμως και κάτι ρουφιάνες υποφίες... μήπως είναι ένας τρόπος υποδούλωσης της φυλής της ζουρληνικής και κουζίνας ρέε!... Τ' είν' ετούτα τα γατοξεράσματα που γλέπουμε να μας μαγειρεύουν; Μπακαλιάρο σκορδαλιά, μωρές, μ' ένα σωρό κόκοσις σκόρδο και ξύδι... φάγαταν;

ΑΥΤΟΙ ΠΟΥ ΕΦΥΓΑΝ

NINA Ή ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ ΤΣΕΚΟΥΡΑ - ΖΑΡΟΠΟΥΛΟΥ

Η μεγάλη γιαγιά

Η Νίνα ή Αικατερίνη Τσεκούρα - Ζαροπούλου ήταν πλούσιο κορίτσι. Το σπίτι της στα Άνω Σουδενά ήταν σωστό παλάτι. Η μοίρα, αυτό το αόρατο πεπρωμένο που μας ακολουθεί σε όλη μας τη ζωή, έχει τα δικά του κριτήρια για τον καθένα από μας... Ο πόλεμος του 40 και ο εμφύλιος έφεραν τα πάνω-κάτω... Χάθηκε ο πατέρας της και στον εμφύλιο έχασε τον αδελφό της... Από την άλλη πλευρά, η μοίρα αφαίρεσε τη ζωή από την Ευανθία Ζαροπούλου... Στο χωριό μας η ζωή είναι δύσκολη, όταν κάποιος είναι μόνος, με λίγα λόγια και η Νίνα παράτησε το παλάτι της και ήρθε στο κοτέτσι. Ήταν μικρό το σπίτι του Ορέστη Ζαρόπουλου... Ήθελε κάποια συντροφιά, ένα αποκούμπι... Τα χρόνια περνούσαν...

Ήταν σχεδόν πενήντα... Όσο ήταν στην Αρίστη, αγάπησε τόσο πολύ... τα παιδιά, τέσσερα, της Αυρηλίας, κόρης του Ορέστη... Μα και αυτά την λατρεύανε, τη φωνάζανε όλα τους «**Μητέρα**» και όχι γιαγιά... Φύγανε όμως για την Αυστραλία και ήταν απαρηγόρητη... Αργότερα ο Ορέστης και η Νίνα μετακόμισαν στην Αθήνα... ύστερα από κάποιο καιρό η μοίρα πήρε τον Ορέστη, μένοντας και πάλι μόνη της, έχοντας συντροφιά το μεγάλο γιο του Ορέστη, το Θανάση... Σε λίγο καιρό, παντρεύτηκε ο Θανάσης και αφοσιώθηκε αποκλειστικά στα παιδιά του. Δύο λεβέντες και μια πανέμορφη κόρη.

Από τα παιδιά της Αυρηλίας, το Βασιλάκη, που δεν είναι πλέον στη ζωή και το Λάζο δεν τους ξαναείδε...

Μεγάλη μας γιαγιά Νίνα

Αυτά τα εγγόνια που αγάπησες και μεγάλωσες έγιναν φυτώριο... Έχεις 9 εγγόνια, 14 δισέγγονα και 4 τρισεγγονα... Δυστυχώς δεν τα γνώρισες όλα...

Καλό σου ταξίδι Νίνα μας...

Η ψυχή σου να πάει στον Παράδεισο γιατί το αξίζεις...

Τα Ζουρδουμάκια σου: Μαρίκα, Λάζος, Γιάννης και όλα τους τα παιδιά Δημήτρης, Ευανθία Ζαροπούλου-Χήρα, Μαρία-Χρήστος Ζαρόπουλος από Αυστραλία και οικογένεια Δημήτρας και Ορέστη Ζαρόπουλου από Γιάννενα...

ΕΙΡΗΝΗ ΤΑΤΣΗ

Πρόωρα, πριν την ώρα της, όχι όμως κι απρόσμενα έφυγε κάποια μέρα του περασμένου Οκτώβρη για πάντα από κοντά μας η Ειρήνη Τάτση.

Η δική μας Ειρήνη, η κόρη του Νίκου και της Μαρίας. Έφυγε αφήνοντας σ' όλους εμάς που αγαπούσε και την αγαπούσαμε το στερνό της αντίο, γιομίζοντάς μας πόνο και θλίψη.

Από καιρό σημαδεμένη απ' τον καρκίνο πάλαιψε γενναία με δύναμη ψυχής και δίψας ζωής, αισιόδοξα και ψύχραιμα,

όπως ήξερε πάντα να παλεύει η Ειρήνη.

Δασκάλα, νηπιαγωγός, πετυχημένη και διακεκριμένη μ' αφοσίωση στο έργο της άφησε ανεξίτηλη στο πέρασμά της τη σφραγίδα της προσφοράς της με την αγάπη και την φροντίδα προς τα παιδιά.

Ειρήνη, άφησες πίσω σου φεύγοντας, μνήμη αγαθή, καλωσύνη κι όλους εμάς που αγαπούσες και σ' αγαπούσαμε πικραμένους και με την πεποίθηση να μη σε ξεχάσουμε όσο θα ζούμε.

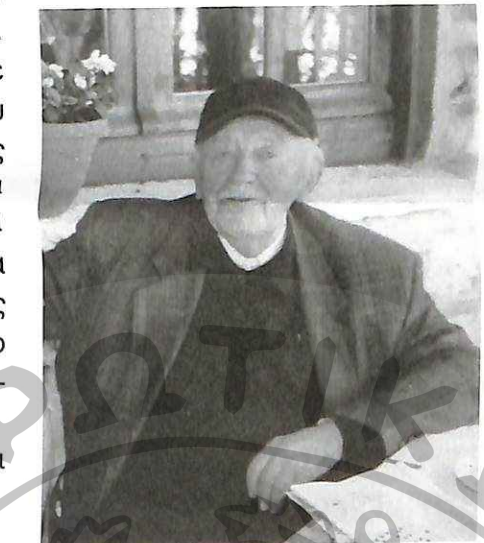
Άφησες Ειρήνη μας μαζί με την καλωσύνη σου αβάσταχτη θλίψη, πόνο και δάκρυ στην απαρηγόρητη μάνα σου Μαρία, στον Πάκη, τους πολλούς κοντινούς και όχι συγγενείς...

Ειρήνη μας, τώρα που κλείσαμε τα βλέφαρά σου και έφυγες από κοντά μας, όλοι εμείς που σ' αγαπούσαμε είμαστε σαν να πέρασε μέσα μας ομίχλη.

Δεν σε ξεχνούμε.

Σωτήρης

ΘΕΟΧΑΡΗΣ ΚΟΥΡΑΣ

Στις 8 Νοεμβρίου εορτή των Μεγίστων Ταξιαρχών Μιχαήλ και Γαβριήλ ο αξιόγαμπρος συγχωριανός μας **Θεοχάρης Κούρας** άφησε την τελευταία του πνοή στην Αθήνα, όπου τελευταία διέμενε για λόγους υγείας, ζώντας πάντα με το νόστο για τη γενέτειρά του το αγαπημένο του Μονοδένδρι, που για μεγάλα χρονικά διαστήματα το επισκέπτονταν τακτικά και χαιρόνταν εκεί τη ζωή του,

κοντά σε φίλους και συγγενείς.

Δυστυχώς η μοίρα η ζηλόφθονη του στέρησε αυτή τη δυνατότητα και κατέληξε να τον φέρουν νεκρό για να τον ενταφιάσουν εκεί. Όλοι οι συγχωριανοί του, συντριμμένοι από το χαμό του, τον ξεπροβόδιαν στην τελευταία του κατοικία στο κοιμητήριο του Αι-Γιώργη κοντά στην αείμνηστη αδελφή του Μερόπη. Ο αγαπητός μας Θεοχάρης ήταν άνθρωπος ανοιχτόκαρδος και εγκάρδιος προς όλους και γέμιζε το χωριό με την παρουσία του.

Ο θάνατός του αφήνει ένα δυσαναπλήρωτο κενό για ό,τι αυτό σημαίνει σε μια μικρή κοινωνία.

Όμως θα μας συντροφεύει η μνήμη του, γιατί όποιος πεθαίνοντας αφήνει μνήμη καλή ποτέ δεν λησμονείται.

Αλησμόνητε φίλε Θεοχάρη, κληροδότησες σε όλους μας όνομα βαρύ και αυτό -ιδιαίτερα για τους οικείους σου- αποτελεί την καλύτερη παρηγοριά.

Αυτό ακριβώς θα ζητούσες από τους φίλους σου φεύγοντας από τη ζωή λέγοντας «**Μείνετε στη δική μου αγάπη**».

Ας είναι ελαφρύ το χόμα της γενέτειράς σου, που σε σκέπασε.

Σάββας Θεοδώρου

ΑΝΩ ΡΑΒΕΝΙΑ**Βαπτίσεις**

– Η **Βιολέτα** και ο **Θοδω-
ρής Γκιολέκας** το Σάββατο 2-
11-13 ώρα 12 το μεσημέρι
βάπτισαν το κοριτσάκι τους
στον Ι. Ν. Αγίας Σκέπης Καλ-
πακίου και ο νουνός της Κων-
σταντίνος Μ. Γκερλές της
χάρισε το όνομα **Αθηνά**. Είναι
η τέταρτη Αθηνά που πήρε το
όνομα της αείμνηστης για-
γιάς της Αθηνάς Γκιολέκα
που έφυγε νωρίς-νωρίς.. Να
ζήσει η νεοφώτιστη Αθηνού-
λα με υγεία και ευφούλα να
τη χαρούν.

Γάμοι

– Ο **Δημήτρης** του Κώστα
Καλλιάρεκου και της Ανδρο-
μάχης Μήλιου και η εκλεκτή
του **Σεβαστή** παντρεύτηκαν
στα Γιάννενα. Να ζήσουν με
υγεία, χαρά, ευτυχία...

Θάνατοι

– Ο Νοέμβρης μας μπήκε
με λύπες... με απώλειες.
Λυπητερά χτύπησε η καμπά-
να τρεις φορές... Την Δευτέ-
ρα 4 Νοέμβρη 2013 στις 11 η
ώρα το πρωί πάνδημη έγινε η
κηδεία του 89χρονου **Δημη-
τρίου Καρακατσάνη** στην
Καστοριά.

Συλλυπητήρια θερμά στη
σύζυγό του Βαγγελιώ, το
γένος Γιάννη Κάππη και σ'
όλους τους συγγενείς.

– Την ίδια μέρα και ώρα 3
το απόγευμα στο νεκροτα-
φείο του χωριού μας στα Άνω
Ραβένια οδηγήθηκε στην
τελευταία του κατοικία ο
πρώην συμμαθητής μου ο
57χρονος **Αχιλλέας Νίττας**
που έφυγε από τη ζωή. Πάν-
δημη έγινε η κηδεία του το
απομεσήμερο της 4-1-2013
στο χωριό μας. Ο Θεός ας
δώσει κουράγιο και δύναμη
στη χαροκαμένη μανούλα του
Βίτω Νίτα.

Θερμά Συλλυπητήρια σ'
όλους τους συγγενείς.

– Χτύπησε το τηλέφωνο...
Ήταν η Πέρσα Νικολού. –
Δέσποινα, χάσαμε το μπαμπά

ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ

μου... Πώς έγινε αυτό; Ο δευ-
τεροξάδελφός μου 78χρονος
συμπαθέστατος καλονοικοκύ-
ρης **Δημήτρης** ήταν το πρώτο
παιδί από τα τρία του Κων/νου
Νικολού και της Βασιλικής
Γκερλέ, με 21 πίεση δεν μπό-
ρεσε ν' αντέξει... και όσο και
αν πάλεψε... δεν μπόρεσε να
τα καταφέρει... και πέταξε σ'
άλλους ουρανούς... Θα τον
κρατήσουμε για λίγο καιρό
ακόμη εδώ... μου είπε η μικρή
του κόρη και έτσι πάνδημη
έγινε η κηδεία του το απομε-
σήμερο της Τετάρτης 6-1-
2013 στο νεκροταφείο της
Νέας Σμύρνης, όπου τον ξεκί-
νησαν, η οικογένειά του, συγ-
γενείς, γνωστοί και φίλοι...
γιατί ήταν αγαπητός με όλο
τον κόσμο, διαβασμένος, κοι-
νωνικότητας και γνώστης
πολλών θεμάτων...

Ας είναι ανάλαφρο το
χώμα της Αττικής γης που τον
σκέπασε. Συλλυπητήρια στη
σύζυγό του Χρυσούλα, στα
παιδιά του Κώστα, Βασιλική
και Πέρσα, στις οικογένειές
τους και σ' όλους τους συγγε-
νείς.

ΓΡΕΒΕΝΙΤΙ**Βαπτίσεις**

– Η **Χρύσα Θεοδωρίκα** και
ο **Δημήτρης Ζαθραδινός**
βάπτισαν το γιο τους και του
χάρισαν δύο ονόματα **Μι-
χαήλ-Μάριος**. Να ζήσει με
υγεία και ευτυχία.

ΚΑΤΩ ΠΕΔΙΝΑ**Γεννήσεις**

– Η **Μαριάνθη** της Γεωρ-
γίας και του Βύρωνα **Καψάλη**
και ο **Ξενοφών Μπάζας** χάρι-
σαν στην κόρη του Υακίνθη-
θάλεια, μια τρισυγαρωμένη
αδελφούλα στις 8-10-2013
στα Γιάννενα. Να τους ζήσει
με υγεία, χαρά, ευτυχία...

ΜΕΣΟΒΟΥΝΙ**Γάμοι**

– Ο **Φώτιος Καρακατσού-
λης** του Ηλία και της Μιρά-

ντας και η εκλεκτή της καρ-
διάς του **Αγγελική Πλουμαρ-
τοπούλου** παντρεύτηκαν στην
Αθήνα στις 8-9-2013. Να
ζήσουν ευτυχισμένοι, υγιείς
και χαρούμενοι.

Επιτυχίες αθλητών μας

– Μια ακόμη παρουσία
εκτός συνόρων κατέγραψαν
οι αθλητές του Συλλόγου
Δρομέων Ιωαννίνων. Πέντε
μέλη του ταξίδεψαν στην
Κεντρική Ευρώπη και συμμε-
τείχαν στις 6-10-13 στον 7ο
τριεθνή Sparkasse Marathon,
σε μια μοναδική διαδρομή στο
έδαφος τριών χωρών, της
Γερμανίας, της Αυστρίας και
της Ελβετίας. Το νήμα του
τερματισμού έκοψαν και οι 5.
Η **Αγγελική Γκρέμου** 4η στις
γυναίκες με χρόνο 3 09 31 και
οι Βρυσοχωρίτες **Αδαμάντιος
Καπράντζιος** σε 3 51 05 και
Απόστολος Βασδέκης σε 4
27 24....

Θερμά συγχαρητήρια και
σ' ανώτερα...

Δέσποινα Γκερλέ-Μπίτσα

ΑΡΙΣΤΗ**Βαπτίσεις**

– Στις 29 Σεπτεμβρίου
2013 και στην εκκλησία του
Νεοχωρόπουλου βαπτίστηκε
το αγοράκι του **Μιχάλη Μπό-
τσαρη (Μούργκα)** και της
γυναίκας του **Ζωής**. Η νονά
του χάρισε το μεγαλόπρεπο
όνομα **Αλέξανδρος**.

Ευχόμαστε στον νεοφώτι-
στο η ζωή να τον κάνει και
«μεγάλο», όχι σε πολέμους
αλλά στην κοινωνία, την επι-
στήμη, στην προσωπικότητά
του. Στους ευτυχείς γονείς
του, να τον χαίρονται και
καμαρώνουν πάντα γερό και
καλότυχο.

Σ.Σ.

ΑΣΠΡΑΓΓΕΛΟΙ**Γεννήσεις**

– Στους νονούς μου Τάκη
και Σταυρούλα Βαραδίνη,
καθώς και στα παιδιά τους

Κλεάνθη και **Κατερίνα**, για τη
νεογέννητη εγγονή και κόρη
τους, τις πιο θερμές ευχές
μου.

Η βαπτιστήρα σας
Ματίνα Μπονόβα

– Στους αγαπητούς φίλους
και γείτονες Τάκη και Σταυ-
ρούλα Βαραδίνη, που τα παι-
διά τους **Άκης** και **Κατερίνα**
απόκτησαν το πρώτο τους
παιδί, τις πιο εγκάρδιες και
θερμές ευχές μου στους ιδι-
ους και στα παιδιά τους.

Παππούς και γιαγιά να χαί-
ρονται τη μικρή εγγονή και οι
γονείς να την καμαρώνουν
και τώρα και πάντοτε γερή και
καλότυχη.

Θωμάς Γ. Καραγιάννης

ΓΡΕΒΕΝΙΤΙ**Θάνατοι**

– Πέθανε και κηδεύτηκε
στα Γιάννινα στις 6/11/13 ο
Κων/νος Π. Τζώρτζης, εργο-
δηγός από το Γρεβενίτι. Στη
χήρα του, τα παιδιά του, τα
εγγόνια του και τους λοιπούς
συγγενείς θερμά συλλυπητή-
ρια.

«Το Ζαγόρι μας»

ΔΙΚΟΡΦΟ**Θάνατοι**

– Πέθανε και κηδεύτηκε
στα Γιάννινα, στις 13-11-13 ο
Ευάγγελος Λέκκος, συν/χος
Τραπεζικός και αθλητικογρά-
φος, από το Δίκορφο Ζαγορί-
ου.

Στη σύζυγο, τα παιδιά του,
τους γονείς του και τους λοι-
πούς συγγενείς θερμά συλλυ-
πητήρια.

«Το Ζαγόρι μας»

ΕΛΑΦΟΤΟΠΟΣ**Γεννήσεις**

– Στους αγαπημένους μας
Χρυσάνθη και **Λευτέρη**, παπ-
πούδες Γιάννη και Ρούλα,
ευχόμαστε ολόψυχα να τους
ζήσει το νεογέννητο κοριτσά-
κι, να είναι πάντα γερό, τυχε-
ρό και ευλογημένο.

Δημήτρης - Ντίνα
- Αφροδίτη Τόμου
Βασίλης - Άννα Ζινδριλή

ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ**Γεννήσεις**

– Στο ζεύγος **Χρυσάνθη**
Ευθυμίου και **Λευτέρη Ντασέ-
νου**, καθώς και στους αγαπη-
μένους μας φίλους Γιάννη και
Ρούλα Ευθυμίου, για την γέν-
νηση της πρωτότοκης κόρης
και εγγονούλας τους, θερμά
συγχαρητήρια. Νάναι γερή,
τυχερή και ευλογημένη.

Στέφανος - Μαίρη
Γαλανοπούλου

– Στους αγαπημένους μας
Χρήστο και **Χρύσα**, παππού-
δες Μάνθο και Δήμητρα **Ζιν-
δριλή**, ευχόμαστε ολόψυχα
να τους ζήσει το νεογέννητο
κοριτσάκι, να είναι πάντα
γερό, τυχερό και ευλογημένο.

Δημήτρης - Ντίνα - Αφροδίτη
Κώστας - Δόξα Τόμου
Βασίλης - Άννα Ζινδριλή

Θάνατοι

– Στις 3 Νοεμβρίου 2013,
πέθανε η Ελαφοτοπίτισσα
Αριστούλα Πανάγου, το
γένος Τσέτσκα και κηδεύτηκε
την επομένη στο Καλπάκι
όπου και διέμενε, πλήρης
ημερών. Θερμά συλλυπητήρια
στα παιδιά του και σ' όλους
τους συγγενείς της.

Οικογ. Ευθυμίου Ιωάννη

Συλλυπητήρια

– Στο φίλο και συμπατριώ-
τη μας Γεωπόνο Θανάση
Παπαγεωργίου και τη γυναίκα
του Θεωνή, θερμά συλλυπη-
τήρια για τον τραγικό χαμό
της ύφης τους (από το γιο
τους Κωνσταντίνο), **Όλγας
Βαρτζιώτη**, λέκτορα του
Πανεπιστημίου Ιωαννίνων.

«Το Ζαγόρι μας»
Β.Τ.

ΚΑΠΕΣΟΒΟ**Θάνατοι**

– Πέθανε στα Γιάννινα στις
16/10/2013 και κηδεύτηκε την
επομένη στο Καπέσοβο ο
Δημήτριος Τσολάκος. Στη
χήρα του Ερμιόνη Σαρηγιάν-
νη και στο γιο του Νίκωνα
εκφράζουμε τα θερμά μας
συλλυπητήρια.

Απόστολος Ντιναλέξης

Ευχαριστήριο

– Ευχαριστούμε θερμά
τους συγγενείς μας, τους
φίλους και τους συγχωρια-
νούς, που συμμετείχαν στο
βαρύ πένθος μας και συνό-
δευσαν τον σύζυγο και πατέ-
ρα μας **Δημήτριο Τσολάκο**
στην τελευταία του κατοικία
στο Καπέσοβο.

Η σύζυγος

Ερμιόνη

Ο γιος

Νίκωνας

Συγχαρητήρια

– Στον ανηψιό μου **Δαλκα-
δούκη Γεώργιο** του Βασιλείου
που πέρασε στη Σχολή Διοί-
κησης Επιχειρήσεων Αγροτι-
κών Προϊόντων και Τροφίμων
στο Αγρίνιο του εύχομαι καλή
πρόοδο και καλό τελείωμα.

Η θεία του
Φιλομήλα Δαλκαβούκη

– Στον αγαπητό μου ανη-
ψιό **Δημήτριο Α. Γκούβα** που
πέρασε στις πανελλήνιες εξε-
τάσεις στο Οικονομικό Ιωαν-
νίνων του δίνω τις καλύτερες
μου ευχές για καλή πρόοδο.

Η θεία του
Φιλομήλα Δαλκαβούκη

ΚΑΤΩ ΠΕΔΙΝΑ**Συγχαρητήρια**

– Στο προηγούμενο τεύ-
χος ευχηθήκαμε τον Αλέξαν-
δρο Πρωτονοτάριο για την
απόκτηση του πτυχίου της
Ιατρικής από το Πανεπιστήμιο
Κρήτης, μεγαλύτερο εγγονό
του φίλου Αλέκου Τσατσό-
πουλου από την κόρη του
Ανταλένα.

Τώρα έχουμε τη χαρά να
ευχηθούμε και τον μικρότερο
εγγονό **Γιάννη Πρωτονοτάριο**
για την εισαγωγή του στην
Ιατρική Σχολή του ίδιου Πανε-
πιστημίου, καθώς και τους
γονείς και τους παππούδες.

«Το Ζαγόρι μας»

ΜΑΚΡΙΝΟ**Γεννήσεις**

– Ο **Γεώργιος Καπερώνης**

και **Μαρίνα Μαζιανίτη**, χάρι-
σαν στην Εμμέλειά τους, μια
χαριτωμένη αδερφούλα, στις
10 Σεπτεμβρίου 2013. Να
ζήσει, να φυλαχτεί με γονέ-
ους και να μεγαλώσει με
υγεία, χαρά και ευτυχία.

«Το Ζαγόρι μας».

ΜΗΛΙΩΤΑΔΕΣ**Γάμοι**

– Στις 26 Οκτωβρίου στο
Δημαρχείο Μετσόβου έγινε ο
γάμος της **Βασιλικής Χρ.
Ξήτα** με τον **Γεώργιο Τσομπί-
κο** από το Μέτσοβο.

Να ζήσουν ευτυχισμένοι!
Βασίλης Σπύρου

ΜΟΝΟΔΕΝΔΡΙ**Συγχαρητήρια**

– Στον αγαπητό μας **Δια-
μαντή Ράπη**, που τελείωσε
επάξια την ειδικότητα του
ειδικού Παθολόγου ευχόμα-
στε ολόψυχα, θερμά συγχα-
ρητήρια, καλή σταδιοδρομία,
πάντα να αριστεύει, ν' ακο-
λουθεί τ' αχνάρια των άξιων
γιατρών πατέρα και παππού
του. Στους αγαπημένους μας
φίλους Αντώνη και Μάρθα να
χαίρονται και να τον καμαρώ-
νουν.

Οικογένειες
Δημητρίου Τόμου
Κων/νου Τόμου
Ευθυμίου Γιάννη-Ρούλας

– Στον συγχωριανό μας
Διαμαντή Ράπη γιο του για-
τρού Αντώνη Ράπη, που
πήρε την ειδικότητα –Ειδικού
Παθολόγου– θερμά συγχαρη-
τήρια και του ευχόμαστε και
άλλες επιτυχίες στην επαγ-
γελματική του ζωή. Είναι ο
πέμπτος γιατρός, 3ης γενιάς
της οικογένειας Ράπη.

Σ.Θ.

– Στην αγαπημένη μου
εγγονή **Φωτεινή Βασ. Δαλκα-
δούκη**, τα θερμά μου συγχα-
ρητήρια για την επιτυχία της
στη Σχολή Καλών Τεχνών
φλωρίνης. Της εύχομαι καλή

πρόοδο και πάντα επιτυχίες
στη ζωή της.

Η γιαγιά της
Άλκηστη Δαλκαβούκη

ΚΑΤΩ ΠΕΔΙΝΑ**Γάμοι**

– Στις 12 Οκτωβρίου στην
Αθήνα στο εκκλησάκι του
Άλσους Φιλοθέης, έγιναν οι
γάμοι της **Δήμητρας Δριγκό-
πουλου**, κόρη του Λευτέρη
Δριγκόπουλου και εγγονή της
Έλλης και του αείμνηστου
Δημήτρη Δριγκοπούλου, με
τον εκλεκτό της καρδιάς της
Τάσο Τασσόπουλο.

Στους νεόνυμφους, στους
γονείς τους και στους παπ-
πούδες και ιδιαίτερα στη για-
γιά Έλλη όλες οι ευχές μας
για μια όμορφη ζωή, γεμάτη
υγεία και χαρά και με απογό-
νους.

«Το Ζαγόρι μας»
Οικογ. Βασίλη Τζιόβα

ΣΚΑΜΝΕΛΙ**Συγχαρητήρια**

– Στο **Σωτήρη** μας, γιο του
αδελφού μας Ηλία και Χριστί-
νας **Νόνα** που πρόσφατα
πήρε από το Αριστοτέλειο
Παν/μιο Θεσ/νίκης το πτυχίο
Τοπογράφου Μηχανικού από
καρδιάς συγχαρητήρια. Ευχές
στον ίδιο και τους γονείς του
για παραπέρα πρόοδο και
προκοπή, χαρά όλων μας.

Με την αγάπη μας
Μαίρη και Στέφος Ζάννος

Θάνατοι

– Πριν την ώρα της, αν κι
όχι απροσδόκητα έφυγε τον
περασμένο Οκτώβρη από κον-
τά μας η συγχωριανή μας
Ειρήνη Τάτση, νηπιαγωγός
και μέλος του συνδέσμου
μας. Ο σύνδεσμος των Σκα-
μνελιτών με θλίψη και βαρεία
καρδιά την καταχωρεί στις
μνήμες του, μνημονεύοντας
την απουσία της από κοντά
μας. Στην πονεμένη μάνα της,
Μαρία, τον αδελφό της Φίλιπ-
πα, τους συγγενείς της εκ-
φράζει τα πιο θερμά του συλ-
λυπητήρια.

Σύνδεσμος Σκαμνελιτών
Αττικής

ΠΡΟΣΦΟΡΕΣ - ΔΩΡΕΕΣ

ΑΓΙΟΣ ΜΗΝΑΣ

— Οι **Βασίλειος Στεργίου** και **Τούλα Στεργίου-Μυλωνάκη** προσέφεραν χρηματικό ποσό στην μνήμη των γονέων του **Νικολάου και Στασινής**.

— Ο **Μηνάς Βακόλας** του **Χαρίση** προσέφερε χρηματικό ποσό στη μνήμη της συζύγου του **Ελισάβετ**.

ΑΣΠΡΑΓΓΕΛΟΙ

— Στην εκκλησία του χωριού μας προσέφεραν χρηματικά ποσά αντί στεφάνων στη μνήμη της **Ελένης Μπίτσιου** οι οικογένειες: **Δημητρίου Φερεντίνου**, **Τηλέμαχου Κάτσενου**, **Νικηφόρου Αθανασίου**, **Θεοδώρου Τραχανά**, **Ναπολέον Τασούλα**, **Παναγιώτη Καταγή**, **Κων/νου Τσαπάρη**, **Άννας Βραστόυ**, **Κων/νου και Νίκης Λαδιά**.

Η Εκκλησιαστική Επιτροπή ευχαριστεί. θερμά.

ΒΙΤΣΑ

— Η κυρία **Βασδέκη Αγαθόκληια** στη μνήμη της αγαπητής **Χαίδως Βαταβάλη** κατέθεσε χρηματικό ποσό στο Άσυλο Ανιάτων Ιωαννίνων.

— Εις μνήμην **Σπυρίδωνος Τσουμάνη** αντί στεφάνου κατέθεσαν χρημ. ποσόν διά τις ανάγκες του Ιερού Ναού Κοιμ. Θεοτόκου Κάτω Βίτσας η οικογένεια **Χριστόφορου Τσουμάνη**.

— Εις μνήμην **Θάλειας Βενέτη** αντί στεφάνου κατέθεσαν χρημ. ποσόν διά τις ανάγκες του Ιερού Ναού Κοιμ. Θεοτόκου Κάτω Βίτσας η οικογένεια **Ιουλίας Κατσαδήμα**.

Η Εκκλησιαστική Επιτροπή Κάτω Βίτσας ευχαριστεί

ΚΑΠΕΣΟΒΟ

— Στη μνήμη του **Δημητρίου Τσολάκου** και αντί στεφάνων

κατατέθηκαν στην Εκκλησιαστική Επιτροπή Καπεσόβου χρηματικά ποσά για τις ανάγκες των Εκκλησιών και των παρεκκλησιών από τους:

— Η σύζυγός του **Ερμιόνη Σαρηγιάννη** και ο γιος του **Νίκωνας**.

— Οι αδερφές του **Αναστασία** και **Βάνα Τσολάκου**.

— Οι οικογένειες: **Σαρηγιάννη Αιμίλιου**, **Σαρηγιάννη Ανδρέα**, **Τζιάφου Δημητρίου**, **Χαχούλη Αθανασίου**, **Κύρλα Παντελή**, **Βογά Στεφάνου**, **Βογά Δημητρίου**, **Χασόγια Κώστα**, **Τζούφη Στεφάνου**, **Κοντοδήμου Χαριλάου**, **Φίτσιου Βελισσαρίας**, **Τσολάκη Αθηνάς**, **Δούκα Γεωργίας**, **Βουλοδήμου Γεωργίου**, **Ράπτη Αναστασίας**, **Ράπτη Θωμά**, **Τόλογλου Ανδρέα**, **Δαλκαβούκη Βασιλείου**, **Ράπτη Κλέαρχου**, **Ράπτη Χρήστου**, **Ράπτη Ηλίας**, **Ζαμπαλά Ελευθερίας**, **Ντιναλέξη Αποστόλου**.

Αιώνια του η μνήμη

Η Εκκλησιαστική Επιτροπή Καπεσόβου

ΚΟΥΚΟΥΛΙ

— Στη μνήμη της **Πανδώρας Μπαρτζοπούλου** κατέθεσαν χρηματικά ποσά στον Ιερό Ναό Κοιμήσεως της Θεοτόκου Κουκουλίου οι: **Πέτρος Βακάμης**, **Αχιλ. Λένης**, **Άρης Τσουμάνης**, **Κ. Κατσαδήμας**.

— Η οικογένεια **Γιάννη Βακάμη** και ο **Σπύρος Βακάμης** ανακαίνισαν στη μνήμη της **Πανδώρας Μπαρτζοπούλου** το εικόνισμα του Αγίου Δημητρίου.

Η Εκκλησιαστική Επιτροπή ευχαριστεί.

ΜΟΝΟΔΕΝΔΡΙ

— Η **Ροδία Ρίζου** κατέθεσε 70 ευρώ στον Ιερό Ναό Αγίου Μηνά Μονοδενδρίου στη μνήμη του συζύγου της **Ιωάννη Ρίζου**.

Η Εκκλησιαστική Επιτροπή ευχαριστεί.

Σ.Θ.

ΦΡΑΓΚΑΔΕΣ

— Η **Μαίρη Τζαφλίδη** προσέφερε 100€ για τον Ιερό Ναό Αγίου Δημητρίου.

Η Εκκλησιαστική Επιτροπή ευχαριστεί.

ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ

ΕΥΡΩ 100

Τσακαλίδης Θεόδωρος
Ρέμμος Αναστάσιος
Φλώρος Αχιλλέας

ΕΥΡΩ 90

Τσουμάνης Σπυρίδων

ΕΥΡΩ 70

Βανδέρα-Οικονόμου Δέσποινα

ΕΥΡΩ 60

Δάνου-Παπαδημητρίου Ευγενία
Γιαννώρα Σουλτάνα
Τζιουριάδη Ελένη
Οικονόμου Άννα
Καπνίσση Αθηνά
Τζούφης Στέφανος του Γεωργίου
Βασδέκη Αγαθόκληια
Πατσούρας Γεώργιος
Βογάς Αλέξιος
Λατίνου Καλυψώ
Σωτήρης Σωτήριος
Μιχαήλ Άρης
Τσιμόπουλος Κων/νος
Κωσταγιάννη-Μάρη Παναγιώτα
Μπούλη Χρυσούλα
Μανέκας Ευάγγελος
Μαλάμος Ευάγγελος
Μπουκουβάλα Ιωάννα

ΕΥΡΩ 50

Φλώρου Αικατερίνη
Φλώρου Αφροδίτη
Φλώρου Καρολίνα

ΕΥΡΩ 40

Ανώνυμος

ΕΥΡΩ 35

Πρέντα Ελευθερία

ΕΥΡΩ 30

Κικόπουλος Μενέλαος
Μαβίδης Πάρις
Μουσαφίρης Τάκης
Ζαχαρέας Ευστράτιος
Χατζημηνάογλου Μαρία
Γάρος Αλέξιος
Πολυχρονιάδου Μαγδαληνή
Τσατσοπούλου-Πρωτονοταρίου Ανταλένα
Τσατσοπούλου Άννα
Τσατσόπουλος Αλέκος
Λιότου Μαρίκα
Ράπτη Αφροδίτη
Ράπτης Χρήστος
Ράπτης Πλάτων
Τόλογλου Φιλομήλα
Γκούβης Χρήστος
Τσουμάνης Χρήστος
Νίκας Ευάγγελος
Σαούλιας Ηλίας
Καμτσόικα Μαριγώ
Καπερώνης Γεώργιος
Μακρή Ευρίκλεια
Σκαρβέλη Ουρανία
Κέντρος Νικόλαος
Ρίζος Ιωάννης
Βούρδα-Προσινού Δώρα
Τσουμάνης Χρήστος
Αποστόλου Ανδρέας

το ΖΑΓΟΡΙ μας

Ιδρυτής:

ΚΙΜΩΝ ΚΥΡΙΑΖΗΣ
ΕΤΟΣ 1978

★

ΙΔΙΟΚΤΗΤΗΣ:

ΙΣΤΟΡΙΚΗ
ΚΑΙ ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΗ
ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΖΑΓΟΡΙΟΥ

ΕΚΔΟΤΗΣ - ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ:

ΤΖΙΟΒΑΣ ΒΑΣΙΛΗΣ
ΠΡΟΕΔΡΟΣ Ι.Λ.Ε.Ζ.

Η ΠΡΩΤΗ ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ

ΕΠΙΤΡΟΠΗ

ΛΑΖΑΡΙΔΗΣ ΚΩΝ/ΝΟΣ
ΛΑΜΠΡΙΔΗΣ ΣΤΑΘΗΣ
ΝΙΚΟΛΑΪΔΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ
ΒΑΡΖΩΚΑΣ ΚΩΝ/ΝΟΣ
ΓΙΑΝΝΑΚΟΣ ΕΥΡΙΠΙΔΗΣ
ΤΖΙΟΒΑΣ ΦΡΙΕΣ
ΤΣΑΟΥΣΗΣ ΛΕΩΝΙΔΑΣ

★

ΣΥΝΤΑΣΣΕΤΑΙ

ΑΠΟ ΤΟ Δ. ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ

ΓΚΕΚΗΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ
Επίτιμος Πρόεδρος
ΤΖΙΟΒΑΣ ΒΑΣΙΛΗΣ
Πρόεδρος
ΝΤΙΝΑΛΕΞΗΣ ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ
Α' Αντιπρόεδρος
ΚΥΡΙΑΖΗΣ ΚΑΛΛΥ
Β' Αντιπρόεδρος
ΘΕΟΔΩΡΟΥ ΣΑΒΒΑΣ
Γεν. Γραμματέας
ΤΣΕΚΟΥΡΑΣ ΙΩΑΝΝΗΣ
Ταμίας
ΖΑΧΑΡΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ
Έφορος Εκδηλώσεων
ΣΤΟΥΚΙΔΗΣ ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΣ
Μέλος

Αριστίνοη μέλη:
ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ-ΔΟΥΒΛΗ ΕΛΕΝΗ
ΣΥΚΙΩΤΗΣ ΣΤΑΥΡΟΣ

Εξελεγκτική Επιτροπή

ΓΑΛΑΝΟΠΟΥΛΟΣ ΣΤΕΦΑΝΟΣ
Πρόεδρος
ΚΑΨΑΛΗΣ ΦΩΚΙΩΝ
Μέλος

ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ - ΕΙΣΦΟΡΕΣ

Περιοδικό «Το ΖΑΓΟΡΙ μας»
Σίνα 4 Ιωάννινα 454 44
και στο Μυροπολείο
ΚΑΛΛΥ ΚΥΡΙΑΖΗ
Λόρδου Βύρωνος 21
Τηλ. 26510 26266
Ιωάννινα 45444

ΕΤΗΣΙΑ ΣΥΝΔΡΟΜΗ

Εσωτερικού 30 ΕΥΡΩ
Εξωτερικής 40 ΕΥΡΩ
Εκτός Ευρώπης 50 \$ ΗΠΑ

ΔΙΕΚΠΕΡΑΙΩΣΗ

ΡΟΥΔΑ ΕΥΘΥΜΙΟΥ

ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΑ:

Μ. ΔΟΥΒΛΗ - Π. ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ
28ης Οκτωβρίου 41 (Στοά Καμπέρη)
Τηλ. 26510 20544 - 26510 27845
Ιωάννινα 454 44

ΠΡΟΣΦΟΡΕΣ ΣΤΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ΜΑΣ

— Ο **Τσατσόπουλος Αλέκος** προσέφερε στο περιοδικό μας το ποσό των 30 ευρώ.

— Ο **Παπιγκιώτης Δημήτριος** προσέφερε στο περιοδικό μας 100 ευρώ.

Θερμές ευχαριστίες.

«Ζ»